

КОРДОН

лінія безпеки

№2 2015

100-й
ВИПУСК
журналу

1939
1945
**НІКОЛИ
ЗНОВУ**

**ЗОБОВ'ЯЗАНІ
ПЕРЕМОГТИ**

стор. 24

**«ШЛЯХ
ДОДОМУ»**

ДУША УКРАЇНИ
КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЮ

стор. 56

**ЇХНЯ ЗБРОЯ –
МОЛИТВА!**

ВІЙСЬКОВІ КАПЕЛАНИ
ЗАВЖДИ З ВІЙСЬКОМ

стор. 26

ПТАХИ «МИРУ»

стор. 8

**АРСЕНАЛ
СПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ**

стор. 18

**КВИТОК
АТО**

ЕЛЕКТРОННЕ
БРОНЮВАННЯ

стор. 20

26

54

56

- 4 візит**
ВІД СЕРЦЯ
ДО СЕРЦЯ
- 6 лінія вогню**
МЕТОД
ОЧИЩЕННЯ
- 10 скан**
БЛУДНІ СИНІ
- 13 вояж**
ОБ'ІЗНІ МАНЕВРИ
- 14 тренд**
МЕТАЛОБРУХТ
- 15 лінія вогню**
СТРІЛЯЛИ
- 19 позиція**
«АНТИКОРОЗИЙНА»
ОБРОБКА СИСТЕМИ
- 20 у фокусі**
КВИТОК АТО
- 24 подія**
ЗОБОВ'ЯЗАНІ
ПЕРЕМОГТИ
- 25 дмб**
ОБ'ЄДНАНІ ВІЙНОЮ

- 26 актуально**
ЇХНЯ ЗБРОЯ –
МОЛИТВА!
- 34 з миром**
ДОРОГОЮ
ДОБРА
- 37 капелан**
МИ ПОРУЧ
- 40 ракурс**
РОЖЕВІ
ХМАРИ
- 44 компетентно**
НОВИНИ
ПІД ТИСКОМ
НЕМЕДИЙНИХ
ТЕНДЕНЦІЙ
- 48 екскурс**
НІКОЛИ ЗНОВУ
- 54 справа честі**
МІЙ ТАТО
ЗАХИЩАЄ
УКРАЇНУ
- 56 наш гість**
ДЖАМАЛА.
«ШЛЯХ ДОДОМУ»

25

4

20

15

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№2 (100) 2015

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:
Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:
Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

**РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ
ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ
У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:**
Олегу СЛОБОДЯНУ
Андрію ДЕМЧЕНКУ
Максиму ПАРУБЦЮ
Олександрю ФІЛЮ

**ІНФОРМАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:**
Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:
Леся МЕДВЕДЕНКО

ДОДРУКОВА ПІДГОТОВКА:
ТОВ «Софія-А» ЛТД

ХУДОЖНЄ ОФОРМЛЕННЯ:
Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

В журналі розміщені
ФОТОГРАФІЇ:
Олега БОЙКА
Сергія ГУДАКА
Сергія КОТЕЛЬНИКОВА
Валерія ОЛІЙНИКА
Дмитра СЛИВНОГО
Олександра ТКАЧЕНКА
Виготовлено: ТОВ «Софія-А» ЛТД,
04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 12-Б.

Наклад: 3443 примірники.

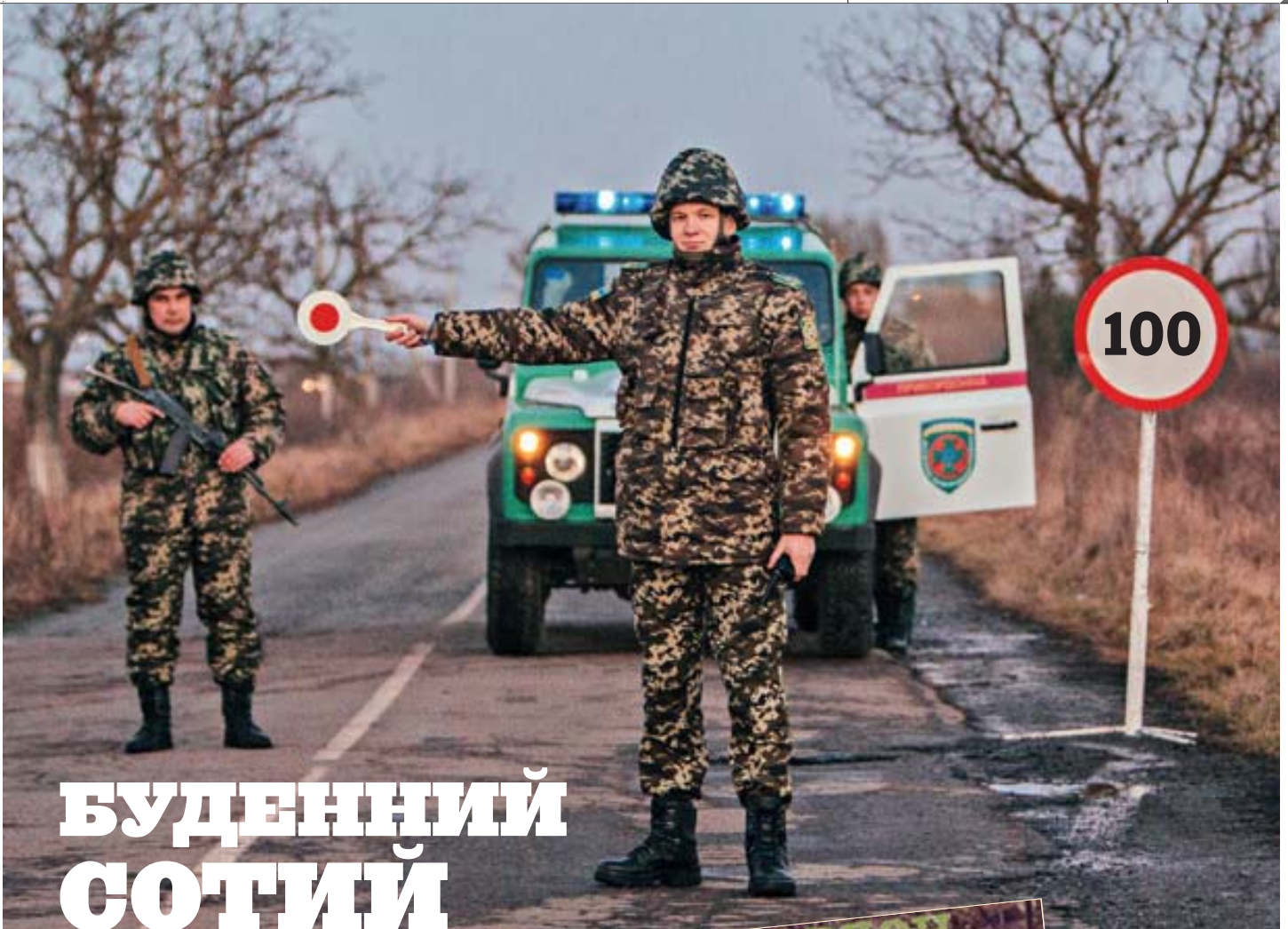
Підписано до друку: 17.04.2015

Свідectво про реєстрацію:
КВ№8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися редакцією, не редагуються та не повертаються. Думки авторів публікацій журналу не завжди збігаються з позицією редакції. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Деякі з фотографій не є прямими ілюстраціями до текстів. При використанні матеріалів посилення на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2015

БУДЕННИЙ СОТІЙ

Ми будували плани на підготовку ювілейної фотовиставки, організацію урочистих заходів, випуск презентаційної продукції, святкові пропозиції передплатникам...

Натомість згадали як це – писати до коліна, навчилися фотографувати у перервах між обстрілами, зуміли достукатися до серця тих, хто втратив на війні своїх рідних... Щодня зберігаємо для історії факти агресії стосовно нашої Батьківщини, злочинів проти українського народу та героїчної боротьби воїнів-прикордонників з ворогом, який прийшов зі зброєю на нашу землю.

Незважаючи на рутинну працю, яка майже не залишає часу на вдосконалення, попри труднощі випуску поліграфії, обумовлені ситуацією в державі, ми продовжуємо працювати над втіленням у життя перспективних задумів редакції.

Сьогодні ж, просто поновимо у пам'яті роботу багатьох років. Відтворимо у світлинах обкладинок ключові події двох десятиліть, найбільш актуальні теми, що супроводжували розвиток прикордонного відомства, і, найголовніше – вкотре вшануємо тих людей, які, не шкодуючи власного життя, стоять на захисті суверенітету й територіальної цілісності України.

Пригадуючи минуле, з оптимізмом дивимося у завтрашній день, віримо у Перемогу України, працюємо на спільний успіх.

*З повагою до відданого читача,
колектив редакції журналу «Кордон»*

ГОМ

ГОМ

ВІД СЕРЦЯ ДО СЕРЦЯ

ЦЬОГОРІЧНИЙ ВЕЛИКДЕНЬ У НАШІЙ КРАЇНІ СТАВ НАЙТЕПЛИШИМ ЗА ОСТАННІ 120 РОКІВ. ТАКЕ ПРИРОДНЕ ДИВО ВЕЛЬМИ СИМВОЛІЧНЕ – НІБИ НАТЯК ВСЕВИШНЬОГО НА ТЕ, ЩОБ УКРАЇНЦІ ДІЛИЛИСЯ ЧАСТИНКОЮ ТОГО ТЕПЛА, ЯКЕ ЙДЕ ЧЕРЕЗ НАШІ РУКИ ВІД ХРИСТОВОГО СЕРЦЯ, ПІДТРИМУЮЧИ ОДИН ОДНОГО. НА ВЕЛИКДЕНЬ ВІРЯНИ, ЯК НІКОЛИ, МАСОВО ПРОСТУВАЛИ ДО ХРАМІВ ЦІЛИМИ РОДИНАМИ. ВОНИ ЙШЛИ ПОМОЛИТИСЯ ПРО МИР. У ВЕЛИКОДНІЙ МОЛИТВІ МИРУ ДЛЯ УКРАЇНИ ПРОСИЛИ І ПАПА РИМСЬКИЙ ФРАНЦИСК, І ПРЕДСТОЯТЕЛІ НИЗКИ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ.

До світлого дня Воскресіння Христового, аби донести тепло сердець з рідних домівок туди, де зараз стоять наші воїни, які охороняють українсько-російський рубіж і лінію розмежування між силами АТО та бойовиками, дісталися священнослужителі й волонтери. Часточку уваги і турботи отримали й поранені бійці, які перебувають у Центральному прикордонному шпиталі.

Провідати героїв, які лікуються тут, та привітати їх із Великоднем до головного прикордонного медичного закладу завітала Марина Порошенко разом зі своїми дітьми. Вони частували бійців пасхальними гостинцями із побажаннями якомога швидше встати на ноги і почуватися здоровими і захищеними, та найголовніше, відчувати, що потрібні і своїм родинам, і державі.

Перебування серед поранених бійців дуже розчулило родину Порошенків, вони отримали хвилюючі враження від побаченого. Марина Анатоліївна розповіла, що коли діти дізналися про поїздку до військового шпиталю, попросилися взяти їх із собою. «Впевнена, треба, щоб підростаюче покоління більше спілкувалося з нашими воїнами, які дістали поранення і потребують допомоги. Тоді, гадаю, воно отримає щеплення на майбутнє, щоб будувати тільки мир, піклуватись тільки про здоров'я та добробут нашої держави» – зазначила перша леді. Також вона висловила ідею залучати школярів для допомоги бійцям. Це буде гарний приклад для підростаючого покоління, як треба жити і що цінувати, які християнські цінності передусім сповідувати.

Вітав поранених зі світлим Христовим Воскресінням та дякував їм за службу й мужність і очільник прикордонного відомства. Він також привіз великодні кошики. Віктор Назаренко звертався до бійців із побажаннями скорішого одужання, щастя, успіхів, наснаги: «Ви – наші герої, ми всі на вас рівняємось. І хочемо, щоб лікування залишилося тільки згадкою про те, що лікарі швидко поставили вас на ноги. Коли об'єднуються велике бажання пацієнта, майстерність лікарів і Божа воля, процес одужання протікає швидко. Хай зійде на вас Божа ласка. Скоріше видужуйте!».

Приємний і несподіваний подарунок до Великодня того дня чекав на пацієнта госпіталю, рядового Віктора Сличка, який пробув на лікарняному ліжку від Нового року, – він, за дорученням Президента з рук Голови Держприкордонслужби, отримав орден «За мужність» III ступеня. З наскрізним вогнепальним пораненням він не залишив поле бою, та попри біль героїчно допомагав затримати диверсантів. Віктор Іванович скромно каже, що це не лише його заслуга, а й усіх побратимів, з якими разом служив.

Під час вручення нагороди Віктор Назаренко запропонував своєму тезці звертатися, якщо виникнуть якісь потреби. Скориставшись нагодою, Віктор Сличко висловив єдине прохання – сфотографуватися на згадку про подію з Головою відомства. Віктор Олександрович відповів, що це найлегше, що він може зробити.

У доброму гуморі та з відчуттям радості від підняття настрою пораненим воїнам залишали гості того святкового дня шпиталю. Хочеться вірити, що їхній приклад надихатиме інших активніше підтримувати людей, які потребують уваги і допомоги... **К**

Тетяна ФІЛІПЕНКО,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

Еволюційний розвиток світової економіки породив якісно нову економічну систему глобального масштабу. Однак глобалізаційні явища, важливим складником яких є прискорення руху капіталів у світі, дерегуляція та лібералізація фінансових ринків, активізують проблему «брудних» грошей та протидіють цьому явищу. Сьогодні відмивання грошей вийшло за межі окремих держав і набуло міжнародного масштабу.

МЕТОД ОЧИЩЕННЯ

Контрабанда готівки залишається поширеним інструментом незаконних оборотів з відмивання. Попри значний ризик цей метод приваблює тим, що в разі його успішної реалізації повністю втрачаються зв'язки між грошима та їх походженням.

Ситуація в Україні лише активізує це негативне явище, отже українським прикордонникам доводиться бути особливо пильними. Контрольні пункти в'їзду-виїзду на тимчасово окуповані території та в зону АТО перетворюються на своєрідні фільтри економічних злочинів, але, коли денні обсяги затриманого та вилученого починають обчислюватися десятками багатотонних вантажівок, кільком поліетиленовим пакункам з кольоровими папірцями загубитися дуже легко.

Однак навіть за таких умов охоронцям рубежу вдається зробити чимало.

Так, 18 лютого у пункті контролю «Каланчак», що на адміністративній межі з АР Крим, прикордонники Херсонського загону спільно з працівниками митниці виявили понад 4 млн гривень та 50 тис. доларів США.

Доправити таку велику кількість коштів на материкову частину України намагався громадянин нашої держави, який їхав з півострова вантажним автомобілем «Рено». Чотири пакунки з грошима спільна оглядова група знайшла у холодильнику вантажівки під продуктами харчування. На порушника складено протоколи правопорушення, гроші встановленим порядком вилучено.

Черговий випадок контрабанди готівки зафіксовано 4 березня, знову ж таки в контрольному пункті «Каланчак». Під час здійснення перевірки документів прикордонники помітили, що 29-річний громадянин України, який прямував на вантажівці з м. Джанкою до Вінниці, почав помітно нервувати. Поглиблений огляд допоміг виявити під обшивкою верхнього бардачка в кабіні водія два поліетиленові пакунки з понад 400 тис. гривень. Кошти вилучені встановленим порядком.

У ніч на 25 лютого у контрольному пункті «Чонгар» прикордонники Бердянського загону та представники митниці вилучили майже мільйон російських рублів. Гроші виявили в ході проведення огляду трьох транспортних засобів, що прямували з Криму на материкову Україну. Громадяни України приховали в автомобілях «Хюндай», «ВАЗ» та вантажівці «Рено» 534, 250 та 184 тис. російських рублів відповідно. За фактами приховування грошей складені протоколи, а кошти встановленим шляхом вилучені.

ОПТИМІЗАЦІЯ

23 пункти пропуску на українсько-російському кордоні припинили свою роботу.

Згідно з розпорядженням КМУ від 18 лютого 2015 року №106-р в межах Луганської, Донецької, Чернігівської, Сумської та Харківської областей закрито один міжнародний, чотири міждержавних та вісімнадцять місцевих прикордонних переходів.

Рішення прийняли з метою оптимізації мережі пунктів пропуску та у зв'язку з необхідністю зосередження сил і засобів на більш важливих ділянках кордону з РФ.

Нагадаємо, що, зважаючи на пряму загрозу життю та здоров'ю учасників міжнародного руху, раніше Кабінетом Міністрів України протокольними рішеннями тимчасово припинено рух у 14 пунктах пропуску (шести в Донецькій та восьми в Луганській областях). Зокрема, ці рішення стосуються пунктів пропуску (пунктів контролю) «Маринівка», «Новоазовськ», «Успенка», «Іловайськ», «Квашине», «Донецьк», «Должанський», «Червона Могила», «Ізварине», «Красна Талівка», «Юганівка», «Герасимівка», «Петрівка», «Луганськ».

Таким чином, сьогодні на кордоні з Росією функціонують 39 пунктів пропуску (пунктів контролю): три у Чернігівській області, чотирнадцять у Сумській, п'ятнадцять у Харківській, шість у Луганській та один у Київській. **К**

Ігор ПЛЕТЕНЬ

Та не лише вантажівки стають інструментарієм для переміщення контрабандної готівки. Зокрема, 9 березня в контрольному пункті в'їзду-виїзду «Георгіївка» (Донецька обл.) правоохоронці затримали громадянина України, який перевозив значну суму незадекларованих коштів безпосередньо у багажнику та у салоні свого «Ланоса» у валізах з особистими речами. Чоловік прямував до Артемівська з території, яка тимчасово контролюється бандформуваннями, тож прикордонники спільно з представниками СБУ та фіскальної служби приділили належну увагу огляду автомобіля. Після підрахунку знахідки було встановлено, що українець намагався незаконно переправити 600 тис. гривень купюрами номіналом 50 гривень. Жодних підтверджуючих документів щодо законності походження цих коштів громадянин надати не зміг, тож до встановлення всіх обставин порушення про свій статок йому доведеться забути.

Уранці 18 березня в контрольному пункті «Курахове», що на Донеччині, співробітники Держприкордонслужби зупинили для перевірки мікроавтобус «Мерседес».

Під час огляду під сидінням у салоні автомобіля правоохоронці виявили прихований пакет з готівкою у розмірі 715 тис. гривень. Водій мікроавтобуса – громадянин України – розповів, що їхав з Донецька до міста Приморськ Запорізької області, однак документів, що підтверджують походження коштів, надати не зміг. Тож його разом з коштами та автомобілем передали працівникам Державної фіскальної служби України.

*Не складно підрахувати, що лише за місяць і лише на напрямках тимчасових транспортних коридорів правоохоронці виявили неоплікованої готівки на більш, ніж 7,2 млн грн. Отже, можемо зробити деякі висновки. Відмивання грошей означає рух нелегальних грошових коштів або доходів у грошовому еквіваленті на території, з території або через територію країни. Мета руху – приховування незаконних джерел походження й легалізація грошей. Проте відмивання – це передусім фінансові операції, які є вторинним фінансовим злочином, що не може існувати без первинного – незаконного отримання «брудних» грошей. Тож предметом відмивання виступають не лише «брудні» гроші, а й пов'язані з ними дії – будь-яка економічна вигода, набута злочинним шляхом. А це вже потребує більшої уваги з боку держави не лише на її рубежах. **К***

ХВИЛИНКА ДОБРОТИ

Незважаючи на щільний графік несення служби, прикордонники окремого відділу «Краматорськ» знайшли час для благодійності. Військовослужбовці ОВВ відвідали сиротинець, де нині мешкають діти з кількох районів Донбасу. Малеча не з чуток знає, що таке війна. Частина дітей привезли сюди після обстрілу Краматорська, декого – після обстрілу Маріуполя, певну кількість перемістили з районів, які нині контролюють російсько-терористичні сили.

Прикордонники привезли малюкам солодоці, придбані власним коштом, а також іграшки, дитячий одяг, книжечки, які передали волонтери, освітяни та школярі Києва.

Малеча вмить розібрала дарунки, та це було для них не головним. Обділені батьківським теплом діти просто обліпили чоловіків у формі, щоб розповісти, як їх звати та звідки вони, чим живуть та про що мріють, а ще щоб приміряти прикордонний однострій. Особливою популярністю користувались зелені берети прикордонників, які приміряли на себе більшість з восьми десятків дітлахів. **К**

Людмила ДЬОМІНА

ПТАХИ «МИРУ»

Попри відносно відведення важких озброєнь на виконання Мінських домовленостей Нормандської четвірки, терористи «ДНР» та «ЛНР» не припиняють порушувати режим тиші, регулярно обстрілюючи позиції українських вояків зі стрілецької зброї, гранатометів, мінометів. Разом з тим зросла й активність застосування ворогом безпілотних літальних апаратів. Протягом останнього місяця кількість днів, коли прикордонники не зафіксували жодного БПЛА противника, можна перелічити на пальцях однієї руки. Щодня на найгарячіших напрямках повітряну розвідку ведуть як мінімум три – п'ять безпілотників, а з періодичністю у два – три дні їхня кількість зростає до кількох десятків.

Зокрема, **22 лютого** охоронці рубежу зафіксували політ 12 БПЛА. 10 безпілотників виявили в районі населених пунктів Біленьке, Красна Талівка, Станічно-Луганське, Сартана, Маріуполь, Зоря. Ще два зафіксували в Луганській області на ділянках відділів прикордонної служби «Мілове» та «Марківка».

23 лютого терористи продовжували здійснювати повітряну розвідку з використанням 13 БПЛА в районах Краматорська, Маріуполя, Сартани, Великої Новосілки, Артемівська та Старобільська. Чотири апарати порушили повітряний простір України з боку РФ.

10 березня в районі Тельманового один російський БПЛА порушив пові-

тряний простір України. Крім того, ще 26 літальних апаратів прикордонники виявили в районах Маріуполя, Великої Новосілки, Кірового (Донецької обл.) та на інших ділянках.

Чергове повітряне нашествя зафіксовано **14 березня**. Російсько-терористичні війська застосували щонайменше 13 безпілотників для здійснення розвідки на напрямку Маріуполя та Красної Талівки.

16 березня в зоні проведення АТО зафіксовано 20 ворожих БПЛА. 17 безпілотників літали в районі Маріуполя, Сартани, Широкиного, ще 3 – поблизу Станічно-Луганського. Ще 9 БПЛА на цих же напрямках виявлено 21 березня.

ЕФЕКТ ЛІЙКИ

Істотне скупчення вантажних автомобілів на виїзд з материкової частини України спостерігалось на початку березня у контрольних пунктах на адміністративній межі з АРК. 2 березня перед контрольним пунктом «Каланчак» стояли до 320 вантажівок, на «Чаплинці» – 380 автомобілів, на «Чонгарі» – 205 машин.

Станом на 10 березня черги вантажівок у контрольному пункті «Каланчак» зросли до 565 одиниць, у пункті контролю

«Чаплинка» – зменшилися до 360 автомобілів, і близько 160 – залишалося на «Чонгарі».

Основною причиною таких скупчень ваговозів стала низька пропускна спроможність пунктів контролю та повільне оформлення транспортних засобів російською стороною. У середньому на огляд та оформлення документів однієї вантажівки росіяни витрачають не менше однієї години.

Державна прикордонна служба України зробила усе можливе, щоб розвантажити цей напрямок. Наразі на усіх пунктах контролю збільшено кількість прикордонних нарядів і створено додаткові робочі місця для оформлення автотранспорту.

Вантажівки, які прямують з Криму, співробітники Держприкордонслужби України та працівники митниці оформлюють ритмічно та без затримки, тому черги на материкову частину України немає.

ВЕСНЯНИЙ «АВІТАМІНОЗ»

Про терміни «попит» і «пропозиція» та взаємозалежність цих явищ людству відомо ще з XVIII століття. А про вплив цих чинників на роботу прикордонників на лінії розмежування у зоні проведення АТО та на адмінмежі з анексованим Кримом ми можемо зробити висновки за результатами щоденної праці охоронців рубежу. Сезонне зростання попиту на фрукти та овочі спровокувало численні спроби постачальників заробити на незаконних оборудках з переміщенням продуктів.

24 лютого у контрольному пункті в'їзду-виїзду (КПВВ) «Каланчак», що на адміністративному кордоні з Кримом, прикордонники Херсонського загону спільно з працівниками митниці зупинили три вантажівки. Під час перевірки документів у водіїв, громадян України, виявили підроблені товаросупровідні документи на товар, що вони перевозили. В автомобілі «Рено» та ще у двох авто марки «ДАФ» українці везли до Сімферополя понад 62 тонни яблук.

Попередня загальна сума оцінки товару становить майже 300 тис. гривень. Про факт порушення прикордонники проінформували представників МВС, які провели відповідні слідчі дії та експертизу документів.

Своєрідним фруктовим рекордом стало затримання 28 лютого на КПВВ «Каланчак» восьми вантажівок з яблуками. Сумарна вага – понад 136 тонн. Усі товаросупровідні документи на вантаж виявились підробленими.

1 березня на тому ж КПВВ зупинено ще дві вантажівки марок «ДАФ» та «Рено» із вантажем 25 та 21 тонна яблук відповідно. Історія з підробленими товаросупровідними документами – ідентична попередній.

Тим часом у районі н.п. Костянтинівка (Донецька обл.) лише протягом двох днів прикордонники затримали 33 транспортні засоби, які перевозили різноманітні вантажі, намагаючись оминати контрольні пункти, що були на їхньому шляху. Так, 28 лютого в 11 випадках охоронці рубежу зупинили 21 транспортний засіб. Автівками перевозили

ли на тимчасово окуповану територію більше 75 тонн овочів, фруктів, свіжомороженої риби, молочної продукції та кондитерських виробів. Транспортні засоби та вантажі доставлено на контрольний пункт «Курахово» для подальшого прийняття правового рішення.

Наступного дня розвідувально-пошукова група зупинила ще 12 транспортних засобів, які також намагалися оминати контрольний пункт. Автомобілями везли понад 46 тонн вантажів, зокрема продукти харчування, засоби гігієни та побутової хімії.

Повертаючись до «Чаплинки», тут прикордонники знову виявили підроблені товаросупровідні документи на вантаж овочів. Зокрема, «КамАЗом» наш співвітчизник перевозив 22 тонни цибулі, інший українець «ДАФом» віз 25 тонн картоплі.

Ще два вантажні автомобілі охоронці рубежу Херсонського загону зупинили 25 лютого у контрольному пункті «Чаплінка». У вантажівках марки «Рено» двоє українців везли до Сімферополя по 22 тонни картоплі. Під час перевірки персонал пункту пропуску виявив підробку товаросупровідних документів.

Третього березня в контрольному пункті «Каланчак» херсонські прикордонники виявили вантажівку «Рено» з двома пакетами документів на овочі. Згідно з паперами, наданими на перевірку, 20 тонн картоплі громадянин України повинен був доправити з Миколаєва до м. Саки (АРК). Однак в ході додаткової перевірки був виявлений інший пакет документів, у яких пунктом призначення вже зазначалось м. Ростов-на-Дону (Російська Федерація). К

БЛУДНІ СИНИ

Розчарувалися у тих, з ким ще вчора йшли разом «мочити укропів»? Усвідомили свої помилки і безвихідь ситуації? Прагнули приїхати до мирних українських міст, аби чинити хаос і теракти? Відповіді на ці питання, непевно, знайдуть співробітники СБУ та МВС, яким прикордонники передають затриманих учасників незаконних збройних формувань «ДНР» та «ЛНР».

Поки що ж завдання зелених кашкетів – бути максимально уважними і не пропустити жодного сепаратиста, адже останніми днями донецький і луганський «брати» особливо інтенсивно полізли через лінію розмежування. Деякі з них просто не мають паспорта, бо ще на початку конфлікту демонстративно поміняли свій український на «республіканський», а тепер навіть РФ не впускає їх на свою територію з такими документами. Дехто має все, але за складом злочинів вже тягне на довічне ув'язнення і просто втікає, сподіваючись, що тимчасовий рубіж не настільки замінований як міждержавний кордон з російського боку. Випадки різні...

Так, у контрольному пункті «Лисичанськ» прикордонний наряд виявив та затримав громадянина України, причетного до діяльності НЗФ. З'ясувалося, що затриманий проходив службу в складі терористичних формувань, чергував на блокпостах. У його мобільному телефоні також були записані номери інших бойовиків. Чоловіка передали співробітникам міліції.

Ще одного громадянина затримали в пункті контролю «Танюшівка» (Луганська обл.) У ході перевірки в нього знайшли інформаційні матеріали, які вказують на можливу причетність до діяльності, спрямованої на дестабілізацію суспільно-політичної обстановки

на території України. Для з'ясування всіх обставин його також передали в міліцію.

На контрольному посту «Нелипівка» співробітники ДПСУ зупинили для перевірки автомобіль «ВАЗ», у якому знаходились двоє громадян Азербайджану. Як з'ясувалося, один з них перевищив термін перебування на території України. Крім того, в ході огляду автомобіля було знайдено 3 паспорти громадян Туреччини та 2 паспорти громадян Азербайджану.

2 березня мобільна група ДПСУ та СБУ затримала чергового громадянина України, який виявився активним членом терористичної організації «ДНР».

Особливо цікавий екземпляр потрапив до рук прикордонників під час перевірки документів та огляду особистих речей у пасажирів рейсового автобуса «Донецьк-Красноармійськ». Правоохоронці затримали 16-річного громадянина України, жителя Донецької області, який виявився членом збройних формувань так званої ДНР. Під час попереднього опитування юнак розповів, що з серпня минулого року перебував на території Донецької області, непідконтрольній Україні, та входив до складу спецбригади «Восток». Також зі слів затриманого стало відомо, що він брав активну участь у діяльності ворожих розвідгруп у районі донецького аеропорту. Малолітнього бойовика передали співробітникам СБУ у Донецькій області.

4 березня на Луганщині співробітники Держприкордонслужби затримали громадянина України, який, можливо, причетний до діяльності НЗФ. Його зупинили на напрямку російського населеного пункту Чортково та українського Мілове. 27-річний чоловік мав при собі карти східних областей з нанесеними відмітками. Для з'ясування всіх обставин його передали співробітникам міліції.

Ще одного українця затримали прикордонники в пункті пропуску «Чугунівка», що на Харківщині. Стосовно цієї особи правоохоронці мали попередню інформацію про можливу причетність до бандформувань. Також були знайдені відповідні фото в мережі Інтернет. У ході перевірки чоловік висловлювався на підтримку так званих «ДНР» та «ЛНР». Як з'ясувалося, він працював у новоствореному підрозділі військової автоінспекції «Великого війська Донського Луганської народної Республіки».

5 березня чергового сепаратиста виловили неподалік Костянтинівки, на напрямку Дзержинськ-Краматорськ. Ще один українець з терористичною біографією попався в контрольному пункті «Бугас», що поблизу Великої Новосілки, під час перевірки пасажирського автобуса, який їхав з Маріуполя до Донецька.

12 березня на контрольному посту «Суша Балка» чоловік, причетний до діяльності НЗФ, намагався вихити з тимчасово непідконтрольної території. За-

триманий керував автомобілем «ВАЗ». Під час перевірки транспортного засобу «зелені кашкети» виявили військову форму з розпізнавальними знаками РФ, речовину, схожу на вибухівку (ймовірно пластид), та гранату «Ф-1» із запалом, а також низку документів, що свідчать про участь цього громадянина в НЗФ. Чоловік пояснив, що дійсно проходив службу в армії так званої «ДНР», пізніше був звільнений. Наразі затриманого передали співробітникам МВС у Донецькій області для з'ясування всіх обставин.

15 березня фільтраційно-перевірочні заходи дозволили виявити учасника НЗФ, який прямував через контрольний пост «Селідове».

18 березня бойовика виявлено серед пасажирів рейсового автобуса у контрольному пункті «Лисичанськ». Затриманого, як і попереднього, передали співробітникам СБУ.

28 березня сепаратиста з Рубіжного затримали прикордонники Луганського загону. Громадянин України прибув з Росії у пункт пропуску «Мілове» на легковому автомобілі «Міцубіші». В ході перевірки вказаної особи по базах МВС було встановлено, що він є в списках осіб, причетних до сепаратизму, як активіст. Цього громадянина передали співробітникам МВС у Луганській області. **к**

Сергій ЯКИМЕЦЬ

ПАПЕРОВЕ ПРАВО

У цьому номері редакція журналу «Кордон» детально досліджує тему перепусток до зони АТО та запровадження електронної системи їх отримання. Поки що ж спекуляції з паперовими перепустками під час їх видачі та робота над виявленям підробок у контрольних пунктах в'їзду-виїзду залишаються актуальними.

13 березня в контрольному пункті «Курахово» прикордонники виявили чотирьох громадян України з підробленими перепустками. Вони їхали двома автомобілями «ВАЗ» та «Рено». За цим фактом поінформовано співробітників міліції у Донецькій області, які прийняли затриманих під свою подальшу «опіку».

19 березня у КПВВ «Миколаївка» прикордонники виявили 9 підроблених перепусток. Громадян, які намага-

лися використати підробки, передано співробітникам міліції.

20 березня на тому ж КПВВ прикордонники виявили три факти підроблення перепусток. Громадян, які намагалися використати підробки, спіткала доля їхніх попередників.

22 березня в контрольних пунктах в'їзду-виїзду прикордонники виявили ще три підроблені перепустки. Дві – у жителів с. Южнокомунарськ, які їхали в одному з рейсових автобусів. Ще одну – у жительки Єнакієвого.

Двома днями пізніше у КПВВ «Миколаївка» прикордонний наряд знову виявив підроблені перепустки. Їх намагалися використати чотири громадянина України, які рухалися рейсовим автобусом. Цих людей передано співробітникам МВС.

28 березня у тому ж КПВВ у двох громадян України – жителів Горлівки, які прямували на виїзд автомобілем «Деу», прикордонники виявили 4 підроблені перепустки. Їхній маршрут теж змінився у зв'язку з потребою непередбачуваного візиту до відділку міліції.

Загалом від початку року до кінця березня прикордонники виявили більше 40 таких підробок. К

Арсеній ВЕРЕС

ГУМКОНВОЇ

Вони не питають – чи треба, їм байдуже – чи можна. Вони просто «змирилися» зі своїм «всеосяжним добром» і регулярно роблять свої ін'єкції хворому на сепаратизм Донбасу, щоправда перелік «препаратів» дедалі більше нагадує «наркотики війни».

27 лютого російська сторона в односторонньому порядку здійснила оформлення шістнадцятого, так званого «гуманітарного конвою». Оскільки переміщення відбувалося з грубим порушенням норм міжнародного та національного законодавства і погоджених з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста модальностей, українська міжвідомча група здійснювала контроль лише шляхом візуального спостереження без виконання контрольних функцій.

З 06:40 до 07:50 через пункти пропуску «Донецьк» (РФ) та «Матвеев Курган» (РФ) на в'їзд в Україну прослідували дві колони «гумконвою» у складі 170 автомобілів. При цьому значна частина – перевозила вантаж негуманітарного характеру, а саме: 41 автомобіль – паливно-мастильні матеріали, 2 – літературу невстановленого змісту.

Процедура оформлення вантажівок у пункті пропуску «Донецьк» активно висвітлювалася російськими телеканалами НТВ, Росія 24 та «Лайфньюз».

Черговий (сімнадцятий) «гуманітарний конвой» прийшов на Донбас **4 березня**. Принцип оформлення – аналогічний.

Починаючи з 06:30 ранку, за годину і 10 хвилин через пункти пропуску «Донецьк» (РФ) та «Матвеев Курган» (РФ) на в'їзд в Україну прослідували дві колони у складі 166 автомобілів. До складу каравану увійшли 41 автомобіль з паливно-мастильними матеріалами, ще одна машина везла рекламні банери невстановленого змісту. Картинку забезпечували знову ж таки НТВ, Росія 24 та «Лайфньюз».

За три дні, **7 березня**, російська сторона в односторонньому порядку здійснила оформлення вісімнадцятого «гумконвою». Цього разу впералися за 20 хвилин. З 05:40 до 06:00 через пункт пропуску «Матвеев Курган» (РФ) на в'їзд в Україну прослідувала колона у складі 23 автомобілів. Транспортні засоби перевозили вантаж продуктів харчування.

Дев'ятнадцятий зайшов через ПП «Донецьк» (РФ). З 14:05 до 14:35 13.03.2015 на в'їзд в Україну, прослідували 23 тран-

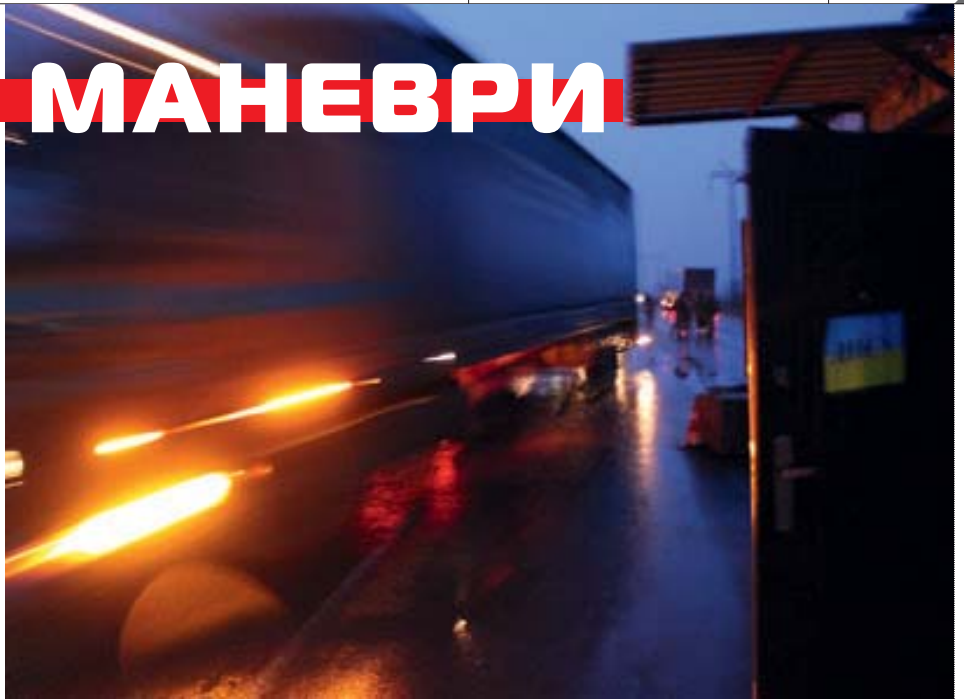
спортні засоби «гумконвою»: 11 вантажівок, 10 бензовозів, одна машина супроводу та одна – технічної допомоги. З 22:40 до 23:00 цього ж дня всі транспортні засоби повернулись у зворотному напрямку.

15 березня російська сторона в односторонньому порядку оформила двадцятий конвой. Назвати його гуманітарним, бодай на якусь частину, ми не можемо, адже, враховуючи, що росіяни своєчасно не надали інформацію щодо способу доставки, номенклатури вантажу та місця перетину кордону, українська міжвідомча група жодним чином, навіть шляхом візуального спостереження, участі в оформленні вантажу не брала.

Загалом у період з 21.08. 2014 р. по 16.04. 2015 р. з території РФ на тимчасово неконтрольовану територію Донецької та Луганської областей прослідувало 24 «гуманітарних» конвоїв – разом 2 931 автомобіль!

ОБ'ІЗНІ МАНЕВРИ

Схоже, що ані гуманітарні конвої з Росії, ані допомога Фонду Ріната Ахметова не рятують ситуацію із продовольчим вакуумом на підконтрольних терористичним «ДНР» та «ЛНР» територіях. Або ж окуповані ворожими військами райони поволі перетворюються на класичну «чорну діру», якою свого часу упродовж багатьох років вважалося Придністров'я. Так чи інакше потік різного роду продовольства до зони АТО просто «виходить з берегів», і переважна його більшість намагається перетекти до неконтрольованих Україною районів без жодних законних підстав.

4 березня в районі Курахового прикордонні наряди зупинили 5 автомобілів з вантажем 42,7 тонни картоплі, 1500 кг бакалійних виробів та 900 кг сала. Всі вантажівки рухалися до тимчасово неконтрольованої території в об'їзд визначених транспортних коридорів.

Ще чотири вантажні автомобілі затримав прикордонний наряд спільно зі співробітниками СБУ поблизу Красногорівки (Донецька обл.). Транспортні засоби перевозили 60 тонн продуктів харчування.

Крім того, неподалік Миколаївки правоохоронці виявили вантажний автомобіль DAF, з якого здійснювалося перевантаження ящиків з товарами у малагабаритні автомобілі. Ними планувалося доставляти вантаж на тимчасово неконтрольовану територію. Звісно ж, відповідних дозволів на переміщення вантажу у власника товару не було.

5 березня в районі Новгородського (Донецька обл.) під час здійснення заходів контролю прикордонники затримали п'ять вантажних автомобілів, які намагалися перевезти овочі та фрукти в об'їзд КПВВ «Миколаївка». Крім того, прикордонники затримали ще три транспортні

засоби української реєстрації, які без належних документів та в об'їзд контрольного пункту «Курахове» намагалися доставити до тимчасово неконтрольованої території взуття, молокопродукти та алкогольні напої. Автомобілі з вантажем передано компетентним органам.

«Чорна субота» – такий статус можна присвоїти сьомому березня на лінії розмежування у зоні АТО.

Цього дня у рамках проведення оперативних та перевірочних заходів прикордонники затримали 58 транспортних засобів, які перевозили товари без відповідних товаросупровідних документів, з них 33 автомобілі були зупинені під час спроби об'їзду визначених дорожніх коридорів.

Так, в районі населених пунктів Мар'їнка та Костянтинівка прикордонники зупинили 29 ваговозів, які переміщували понад 120 тонн вантажу продуктів харчування, побутової хімії, бакалійних виробів та інших товарів. Ще 3 мікроавтобуси «Газель» з 4,5 тонни продуктів харчування прикордонники зупинили

поблизу Врубівки (Луганська область). Водії також намагалися ввезти вантаж без відповідних документів на тимчасово неконтрольовану територію.

Під час затримання вантажного автомобіля «МАН» в районі населеного пункту Степне (Донецька область)

співробітникам Держприкордонслужби довелось навіть застосувати зброю. Для зупинки транспортного засобу, який прямував в об'їзд контрольного пункту прикордонний наряд здійснив 10 попереджувальних пострілів угору з автомата Калашникова. Тільки після цього водій зупинив машину. Під час огляду автомобіля правоохоронці виявили подвійний пакет документів на вантаж.

Ще 23 транспортні засоби, які перевозили вантаж насіння соняшника з недійсними товаро-супровідними документами, були зупинені на контрольному пункті в'їзду-виїзду «Курахове». Для з'ясування всіх обставин прикордонники викликали на місце затримання працівників фіскальної служби.

МЕТАЛОБРУХТ

Російські покровителі вимальовують своїм найманцям цілком зрозумілу картину розвитку самопроголошених республік. Те високотехнологічне обладнання, яке можна було вивезти – давно вивезли до Росії, те, що залишається – просто ріжуть на металобрухт. Схоже, що цей тренд певний час зберігатиметься, адже різати поки є що.

Третього березня на одному з контрольних постів у районі н.п. Ялта (Донецька обл.) прикордонний наряд затримав вантажний автомобіль «МАН», який перевозив 15 тонн металобрухту. Вантаж передано співробітникам міліції. Ще 19 тонн металобрухту без відповідних товаросупровідних документів затримали прикордонники на контрольному посту «Новоайдар» (Луганська обл.).

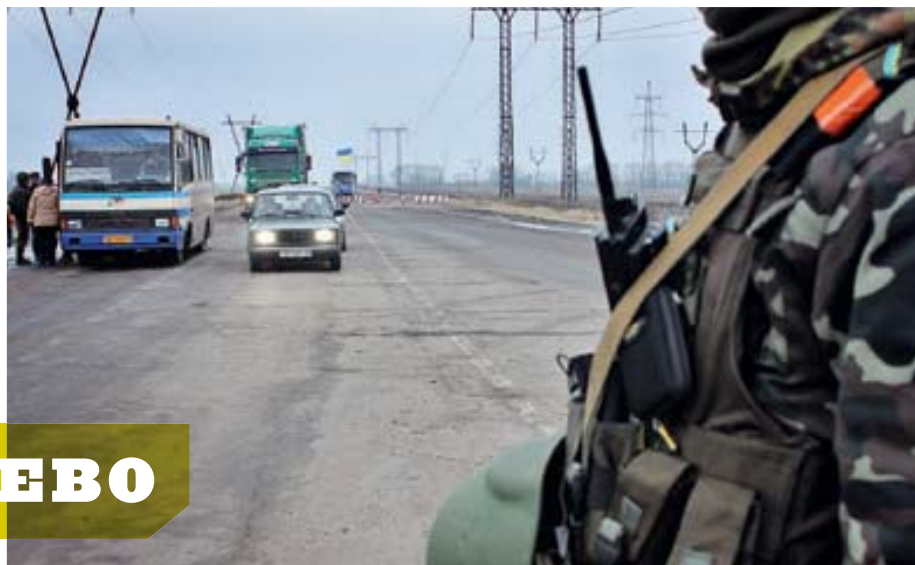

11 березня у Луганській області на контрольному посту «Новоайдар» прикордонники затримали черговий незаконно переміщуваний вантаж металобрухту. Його без відповідних документів на вантажному автомобілі «Мерседес» перевозив громадянин України. Майже 20 тонн вантажу передали співробітникам МВС.

ДЕРЕВО

21 тонну дерев'яних дошок, які переміщувалися з підробленими документами, виявили правоохоронці Херсонського прикордонного загону та працівники митниці у контрольному пункті «Чаплінка» 10 березня. Для детальної перевірки жителя Волині разом з вантажівкою «Рено» та вантажем передано співробітникам МВС України.

11 березня на «Чаплінці» затримали ще одного жителя Волині, який віз до Криму ще 21 тонну дошок. Ситуація з документами – ідентична. Рішення – відповідне.

16 березня у тому ж таки пункті контролю прикордонники не пропустили дві вантажівки «МАЗ» та Freightliner з причепами, в яких перевозився вантаж пиломатеріалів.

Товаросупровідні документи, надані водіями, ймовірно, були підроблені, адже навіть попередня перевірка дозволила встановити неправдиві відомості щодо найменування підприємства, яке проводило реалізацію лісопродукції.

Документи співробітники МВС вилучили для проведення подальших слідчих дій. Вантажні автомобілі до повної перевірки затримані.

СТРІЛЯЛИ

11 березня

У хід знову пішли кулі. Якщо до цього терористи впродовж декількох днів смалили зі стрілецької зброї лише по підрозділах Збройних сил та Нацгвардії, то у середу знову згадали про місця несення служби прикордонників. Зокрема, обстрілу зазнали позиції поблизу Майорська. На щастя, серед українських військових постраждалих немає.

Водночас у районі Костянтинівки прикордонники затримали 9 транспортних засобів, якими на непідконтрольну територію перевозили продукти харчування та побутову продукцію. Автомобілі з вантажем передані працівникам фіскальної служби.

На контрольному посту в районі Благодатного (Донецька обл.) у громадянина України виявили майже тисячу пачок сигарет, які він намагався приховати під час перевірки. Конфіскації передали представникам фіскальної служби.

12 березня

Прикордонники спільно з працівниками фіскальної служби неподалік Троїцького затримали дві вантажівки з майже 40 тоннами м'ясопродуктів загальною вартістю близько 2 млн гривень. Водії намагалися об'їхати контрольний пункт, що був на їхньому шляху. Не вдалося.

13 березня

Терористи знову обстріляли місце несення служби, де перебувають військовослужбовці Державної прикордонної служби України та ЗСУ, поблизу н.п. Майорськ. Цього разу теж обійшлося без жертв серед українських вояків.

Тим часом поблизу Костянтинівки прикордонний наряд затримав 8 транспортних засобів з вантажем продуктів харчування та одягу. Автомобілі рухалися в об'їзд визначених транспортних коридорів. Крім того, поблизу Врубівки зупинено 5 транспортних засобів. Автомобілі перевозили в різних напрямках овочі, продукти харчування, енергетичні напої та кондитерські вироби вартістю майже 230 тис. гривень, а також 38 тонн вугілля. Для прийняття правового рішення транспортні засоби передані працівникам фіскальної служби.

15 березня

Спільні наряди прикордонників та співробітників СБУ затримали на лінії розмежування, в районі Костянтинівки, 21 вантажівку. Водії намагалися об'їхати контрольний пункт «Курахове», що був на їхньому шляху. Автомобілі були завантажені овочами та фруктами, молочною продукцією, побутовою хімією, цукром та господарськими товарами. Транспортні засоби будуть передані працівникам фіскальної служби для прийняття правового рішення.

Далі було більше – 34 транспортні засоби. У рамках посилення контролю за переміщенням товарів і вантажів 16 березня прикордонники спільно зі співробітниками СБУ плідно попрацювали в районі КПВВ «Курахове».

26 із затриманих машин рухалися в об'їзд контрольного пункту. Як з'ясувалося, у водіїв не було належних документів на вантаж.

Крім того, на Луганщині на контрольному посту «Новоайдар» прикордонники спільно з СБУ та ДФС затримали мікроавтобус «Фотон» з трьома тоннами м'ясних виробів на борту. Попередня сума оцінки незаконно переміщеного вантажу склала 140 тис. гривень. Авто передано до фіскальної служби.

17 березня

Спільні наряди зупинили вже 40 транспортних засобів з вантажами овочів, продуктів харчування, автозапчастин тощо. Належних документів на вантажі у водіїв не було.

Наступного дня потік відчутно зменшився. Правоохоронці затримали 15 ваговозів. В одному з випадків у машині знайшли документи, видані незаконними збройними формуваннями так званої «ЛНР». Загалом автомобілями везли продукти харчування, побутову хімію, одяг та металобрухт. Вантажі передано співробітникам міліції та працівникам фіскальної служби.

19 березня

Терористи здійснили обстріл місця несення служби військовослужбовців Державної прикордонної служби України та ЗСУ поблизу Майорська. Для нападу бойовики використовували стрілецьку зброю та гранатомети. Українські військові відкрили вогонь у відповідь та відбили атаку. Постраждалих немає.

Цього ж дня на лінії розмежування прикордонники затримали 31 транспортний засіб з вантажами продуктів харчування, овочів, побутової хімії, косметики та харчових добавок. Для зупинки однієї з вантажівок, яка рухалася у супроводі легкового, правоохоронцям навіть довелося здійснити попереджувальні постріли. Усі автомобілі передані працівникам фіскальної служби для прийняття рішення.

20 березня

Терористи здійснили мінометний обстріл місця несення служби військовослужбовців ДПСУ та ЗСУ поблизу Новотроїцького. Постраждалих немає.

Вдвоз лінії розмежування прикордонники затримали 22 транспортні засоби з вантажами. Водії перевозили без належних документів продукти харчування, газові котли та сантехніку. Усі автомобілі передані працівникам фіскальної служби для прийняття правового рішення.

21 березня

Терористи двічі здійснили обстріли блокпоста «Майорськ» зі стрілецької зброї та гранатометів. Постраждалих немає. Вдвоз лінії розмежування прикордонники затримали 15 вантажних автомобілів та 4 мікроавтобуси української реєстрації, які перевозили без належних документів продукти харчування та прямували на тимчасово неконтрольовану територію поза дорожніми коридорами.

Ще 2 автомобілі, які рухалися на тимчасово неконтрольовану територію, були зупинені прикордонниками після попереджувальних пострілів з автомата Калашникова.

22 березня

Терористи двічі відкривали вогонь по прикордонних нарядах та підрозділах ДПСУ. Так, в районі н.п. Піски під мінометний обстріл з боку бандформувань потрапив наряд, який здійснював рекогносцировку місцевості. У результаті обстрілу 4 прикордонники дістали поранення, один боєць був тяжко поранений. Їх доставили до польового госпіталю МО України. Також терористи вкотре обстріляли блокпост «Майорське». Для відбиття атаки відкрили вогонь у відповідь. Постраждалих серед українських захисників немає.

Тим часом в районі Курахового та Костянтинівки вартові рубежу затримали 8 транспортних засобів, які перевозили вантажі без належних документів. Шість з них рухалися в об'їзд КПВВ. Ще два – затримали неподалік Артемівська.

23 березня

Терористи обстріляли позиції прикордонників біля н.п. Майорськ. З нашого боку минулося без жертв.

Водночас вздовж лінії розмежування прикордонники затримали чотири транспортні засоби з вантажами. Вагози зупинили неподалік Костянтинівки та Мар'їнки. Вони перевозили продукти харчування без належних документів та намагалися об'їхати контрольні пункти, що були на їхньому шляху. Всі автомобілі передані працівникам фіскальної служби для прийняття правового рішення.

Станом на **25 березня** відмічається збільшення обстрілів місць несення служби прикордонних підрозділів та нарядів.

22 березня терористи двічі відкривали вогонь по прикордонних нарядах та підрозділах ДПСУ. Так, в районі н.п. Піски під мінометний обстріл з боку бандформувань потрапив наряд, який здійснював рекогносцировку місцевості. У результаті обстрілу 4 прикордонники дістали поранення, один боєць був тяжко поранений.

Зокрема, терористи здійснили обстріл зі стрілецької зброї та АГС-17 блокпоста «Майорськ».

Також з підствольного гранатомета ворог обстріляв український блокпост «Золоте». Крім того, незаконні збройні формування в районі н.п. Федорівка спробували знищити прикордонний наряд, який їхав броньованим автомобілем «Кугуар». Бойовики використали протитанкову керовану ракету, яка розірвалася неподалік. Прикордонники відкрили вогонь у відповідь.

Терористичні угруповання продовжували використовувати безпілотні літальні апарати для здійснення повітряної розвідки. Загалом цього дня зафіксовано 7 БПЛА в районі Сартани, Талаківки, Юр'ївки та Маріуполя.

Разом на лінії розмежування за добу затримано 7 вантажних автомобілів та легковиків, які перевозили продукти харчування. Належних документів на вантажі у водіїв, звісно ж, не було. Наступного дня зупинено ще 23 автомобілі.

27 березня

Терористи здійснили 2 обстріли зі стрілецької зброї блокпостів «Майорськ» та «Золоте». Постраждалих серед українських військових немає.

10 транспортних засобів, завдяки злагодженим діям прикордонників, цього дня не перетнули лінію розмежування. Автомобілі з різними вантажами правоохоронці зупинили в районі Курдюмівки, Степного та Курахового. Водії без належних документів перевозили продукти харчування та намагалися об'їхати контрольні пункти. Всі автомобілі передані працівникам фіскальної служби для прийняття правових рішень.

28 березня

Увечері бойовики знову застріляли «свинцеву колискову» блокпост «Майорськ». Постраждалих з нашого боку немає.

Вздовж лінії розмежування за поточну добу прикордонні наряди затримали 15 транспортних засобів з вантажами. Дев'ять вантажівок, два легковики та чотири мікроавтобуси української реєстрації закінчили свій маршрут в районі Георгіївки та Мар'їнки. Сумарний обсяг затриманого вантажу продуктів харчування становить 40 тонн.

29 березня

Терористи вкотре здійснили обстріл блокпосту «Майорськ», що у передмісті Горлівки. Знаряддям нападу стала стрілецька зброя. Серед українських військових постраждалих немає.

На кордоні війни наряди «зелених кашкетів» затримали 12 транспортних засобів з вантажами загальною вагою понад 178 тонн. В «асортименті» знову продукти харчування та металобрухт.

30 березня

Затримано 3 транспортні засоби з вантажами загальною вагою понад 7 тонн. Всі автомобілі – української реєстрації. У всіх випадках водії, не маючи відповідних документів, намагалися об'їхати КПВВ. Місцем їхньої зупинки стали околиці Георгіївки та Степного.

31 березня

Неподалік одного з контрольних постів поблизу Маріуполя зафіксовано розрив 6 мін. За рішенням керівництва, пропуск транспортних засобів тимчасово припинявся. Постраждалих немає.

Цього дня не виявлено жодного використання бойовиками безпілотних літальних апаратів.

Представникам Фіскальної служби передано 18 транспортних засобів з вантажами, затриманих прикордонниками під час спроби об'їхати контрольні пункти в'їзду-виїзду. **к**

Андрій ДЕМЧЕНКО, Дмитро СЛИВНИЙ

АРСЕНАЛ СПОВІЛЬНЕНОЇ ДІЇ

Збройні конфлікти приносять величезну кількість незаконної зброї, яка потім ще довгі роки переходить з рук у руки серед злочинців у пошуках нових жертв. Вберегтися від неї – неможливо. Звести її кількість до мінімуму – цілком реально. Наступна добірка інформації охоплює проблеми протидії поширенню нелегальної зброї.

19 лютого

У Донецькій області неподалік н.п. Ялта під час огляду легкового автомобіля «Тойота», яким керував громадянин України, прикордонники виявили 2 одиниці мисливської зброї «Вулкан», 30 мисливських та 150 бойових набоїв. Транспортний засіб та водія передали співробітникам Служби безпеки.

23 лютого

Прикордонники спільно зі співробітниками СБУ поблизу Георгіївки (Донецька обл.) виявили у покинутій будівлі склад, де терористи переховували понад 5 тис. протигазів. 127 ящиків з майном РХБ захисту передали співробітникам МВС.

5 березня

В ході перевірки інформації, яка надійшла від співробітників СБУ, спільна оперативна група на території приватного помешкання у Красній Талівці (Луганська обл.) виявила та вилучила одну гранату РГД-5 та три міни ОЗМ-72. Двох громадян України, які були у будівлі, затримано.

8 березня

Прикордонники, які несуть службу на КПВВ «Георгіївка» затримали значну кількість військової амуніції. Під час перевірки рейсового автобуса марки «Мерседес», що прямував за маршрутом Київ – Донецьк, наряд знайшов понад 50 магазинів до АК-74 та пістолета-кулемета Шпагіна, нарізний ствол, бронежилет, 83 оперативні кобури до пістолета Макарова, а також значну кількість камуфльованого одягу та взуття.

В ході опитування водія та представників однієї з кур'єрських служб, які займались перевезенням цього багажу, стало відомо, що в Донецьку посылку мала отримати особа на прізвище Татамір. Згідно з накладною, вантаж проходив як особисті речі. Амуніцію вилучили. Перевірочні заходи продовжилися.

14 березня прикордонники Маріупольського загону морської охорони під час заселення в один з профілакторіїв Маріуполя виявили велику кількість зброї, боєприпасів та військового майна просто у кімнаті, в яку мали заселятися. Тут знайдено та вилучено 10 гранатометів РПГ-25, шість гранатометів РПГ-18, два гранатомети РПГ-26, 32 ручні осколкові гранати, 20 детонаторів, 20 детонуючих шнурів і 1620 патронів до різної зброї. Про знахідку одразу ж повідомили співробітників СБУ.

17 березня

У контрольному пункті «Каланчак» прикордонники Херсонського загону та працівники митниці виявили наркотичну речовину та набої до мисливської рушниці.

Під час перевірки вантажного автомобіля «Мерседес» кінолог відділу «Червоний Чабан» застосував службового собаку. Підійшовши до машини, пес, натренований на пошук наркотиків, миттєво спрацював на вантаж. Водій, громадянин України, перевозив до Криму понад 15 тонн вживаного одягу.

Щоб знайти можливі сховки з наркотичними речовинами, працівникам контрольного пункту довелося вивантажувати мішки з одягом. У результаті тривалих пошуків в одному з них знайдено 5 пакунків з речовиною кристалічної форми різноманітного кольору, попередньо наркотики.

Для проведення подальших слідчих дій співробітники МВС товаросупровідні документи та пакунки вилучили. Вантажний автомобіль затримали для подальшого огляду.

Інший службовий собака у цьому контрольному пункті зреагував на автомобіль «ВАЗ», що також прямував на півострів. Під час перевірки авто виявилось, що наш співвітчизник віз 5 мисливських набоїв 12 мм калібру, приховавши їх у підлокітнику авто.

30 березня

У контрольному пункті в'їзду-виїзду «Нелипівка» під час здійснення заходів контролю прикордонники виявили в автомобілі «Деу» боєприпаси калібру 5,45, 7,62, 12,7, та 14,5 мм. Громадянина України, який їхав до Костянтинівки, передано співробітникам МВС у Донецькій області. **к**

Протягом 1-го кварталу поточного року було задокументовано та внесено до ЄРДР 23 кримінальні правопорушення, скоєні персоналом відомства.

До відповідальності за вчинення корупційних дій було притягнуто 5 посадових осіб Чернівецького, Чопського, Бердянського та Котовського загонів.

У зоні АТО у 2015 році у 12 випадках затримано 19 транспортних засобів, що за сприяння прикордонників прямували на територію, підконтрольну НЗФ, через пункти контролю без перепусток та належних документів на вантаж. За усіма фактами вжито заходів правового реагування.

«АНТИКОРОЗІЙНА» ОБРОБКА СИСТЕМИ

24 березня під час перевірки порядку несення служби в контрольному пункті в'їзду-виїзду «Чонгар» Бердянського загону співробітники окремого відділу внутрішньої безпеки прикордонного відомства виявили факт порушення правил несення прикордонної служби прикордонником, який під час здійснення заходів контролю не провів належного огляду мікроавтобуса на в'їзд з тимчасово окупованої АР Крим.

Це створило передумови для пропуску цього транспортно-го засобу, ймовірно, за неправомірну винагороду в розмірі 2500 гривень, представником іншої контрольної служби. За цим фактом правопорушення поінформовано керівництво прикордонного загону, а щодо можливої причетності до протиправної діяльності працівників інших контрольних служб повідомлено відділ БКОЗ УСБУ в Херсонській області.

Це далеко не перший випадок, коли Державна прикордонна служба України в рамках посилення заходів щодо протидії протиправній діяльності серед персоналу виявляє факти зловживання.

Так, з метою виявлення та знищення протиправних схем у службі підрозділи внутрішньої та власної безпеки активно здійснюють оперативні заходи на всіх ділянках кордону, в тому числі й на адміністративній межі між Херсонською областю та АР Крим. Протягом поточного року на адмінмежі співробітники внутрішньої безпеки здійснили 134 перевірки порядку несення служби на контр-

ольних пунктах через адміністративний кордон з АР Крим.

За отриманими оперативними даними щодо можливих протиправних дій військовослужбовців та за результатами перевірок оперативно-службової діяльності здійснено 113

інформувань керівництва прикордонних загонів.

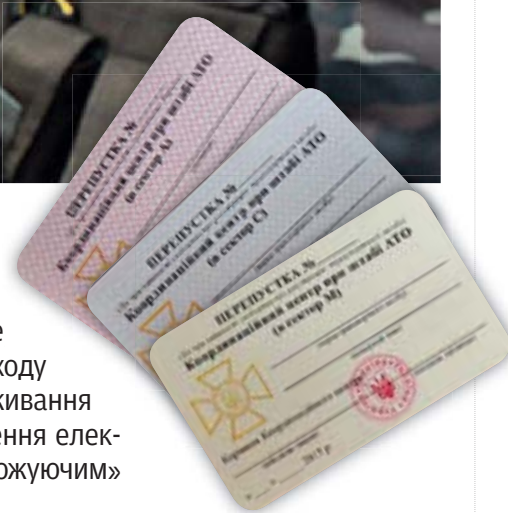
За наданою інформацією призначено 38 службових розслідувань та 75 службових перевірок, за результатами яких 139 осіб притягнуто до дисциплінарної відповідальності, прийнято рішення про переміщення – чотирьох військовослужбовців, одну особу звільнено, у п'яти випадках відомості стосовно 5 військовослужбовців внесено до ЄРДР. Ще двох військовослужбовців притягнуто до адміністративної відповідальності.

Курс Державної прикордонної служби України на очищення прикордонного відомства від корупціонерів – незмінний. К

У свою чергу Державна прикордонна служба звертається до громадян, які перетинають державний кордон України та адміністративну межу з тимчасово окупованим Кримом, і просить у разі наявності інформації про неправомірні дії персоналу повідомляти на гарячу лінію «Довіра»: **527-63-63.**

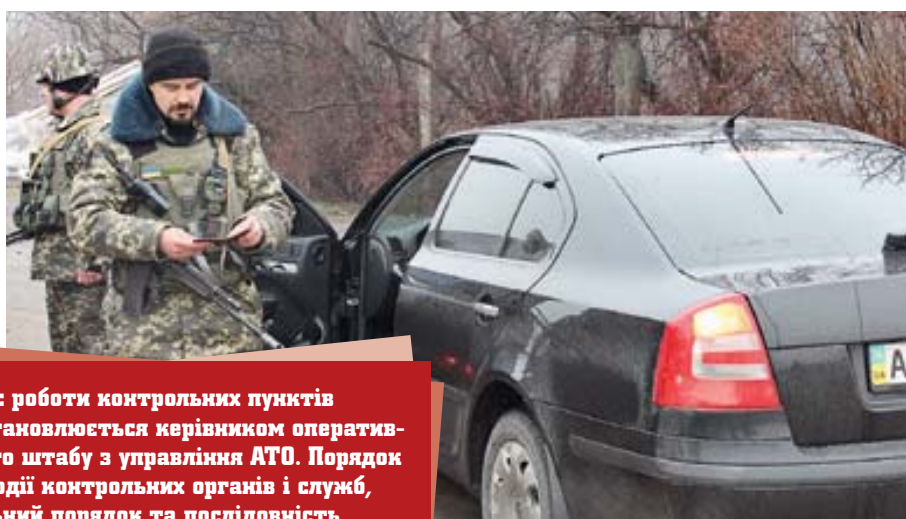
Нарощення агресії на сході України спровокувало обмеження пересування людей щодо виїзду/візду на цю територію. Починаючи з 21 січня 2015 року, перетинати так звану лінію зіткнення стало можливим лише за спеціальною паперовою перепусткою. Через те, що ці документи видавалися лише на території, підконтрольній українським військовим, серед мешканців сходу виникло чимало нарікань. Громадяни масово почали скаржитися на зловживання чиновників та людей у погонах. Зняти напруженість дозволить впровадження електронної системи перепусток. Саме вона відчутно полегшить життя «подорожуючим» та українським силовикам, у тому числі, безперечно, і прикордонникам.

ПО СУТІ

Потрапити на мирну територію людям з Донбасу досить складно. Часто-густо доводиться ризикувати власним життям, перетинаючи доволі умовні коридори припинення вогню, проходячи численні перевірки в контрольних пунктах і, зрештою, не маючи стовідсоткової гарантії отримання довгоочікуваного папірця з першого разу. У черзі за перепустками потрібно вистояти не один день, адже претенденти повинні спочатку отримати талон на відвідування, аби скоротити час перебування у живій черзі, а власне термін подачі документів може підійти через тиждень або два. Видача перепусток належить до компетенції СБУ та МВС. Одна координаційна група приймає в середньому 160 осіб щодня, а на талони про відвідування може стояти триохтисячний номер.

Непоодинокі також і випадки відмови у наданні перепустки. Причин багато – це і помилки

Час роботи контрольних пунктів встановлюється керівником оперативного штабу з управління АТО. Порядок взаємодії контрольних органів і служб, загальний порядок та послідовність проведення всіх видів контролю визначаються технологічною схемою пропуску осіб, транспортних засобів та вантажів, що затверджується окремо для кожного контрольного пункту керівником органу Державної прикордонної служби України.

під час заповнення відповідних форм, і недостатність підстав для видачі, а також надання неправдивої інформації про себе тощо.

За таких умов не у всіх витримують нерви, тому люди починають звертатися до посередників. Довірливі громадяни приймають

пропозиції зловмисників та намагаються придбати «гарячі» перепустки, вартість яких може досягати 2000 гривень. Доведено – «спрощений механізм» не може в українських реаліях працювати без корупційної складової! Так, 14 березня поточного року Головна військова прокуратура почала кримінальне провадження за відповідними фактами. Як наслідок через підозри в корупції, трьох співробітників СБУ та чотирьох правоохоронців МВС усунули з посад. Керівництво Служби безпеки повідомило, що робота по викриттю корупціонерів в правоохоронних структурах триває.

ЗАРАЗ ДІЮТЬ ТАКІ ТРАНСПОРТНІ КОРИДОРИ:

- **Старобільськ (сектор «А»)**
«Стаханов – Первомайськ – Золоте – Гірське – Лисичанськ»;
- **Артемівськ (сектор «С»)**
«Горлівка – Артемівськ»;
- **Велика Новосілка (сектор «Б»)**
«Донецьк – Курахове»;
«Донецьк – Маріуполь (через Волноваху)»;
- **Маріуполь (сектор «М»)**
«Новоазовськ – Красноармійськ – Талатківка – Маріуполь».

РІШЕННЯ Є

З метою скорочення кількості проблем у питанні перепусток в зону АТО, Президент України доручив силовим відомствам запровадити електронну систему оформлення дозволів.

«Не повинно бути ніяких папірців, за які беруть хабарі від 500 до 2 тис. гри-

вень. Люди не мають чекати місяцями. Ми зробимо більш прозору систему отримання перепусток. Вона буде електронна», – ще на початку березня виступив з такою заявою Петро Порошенко.

Перелік документів залишився незмінним – громадяни надсилатимуть на відповідну електронну скриньку заяву, фотографію

КОНТАКТИ ДЛЯ ОФОРМЛЕННЯ ПЕРЕПУСТОК:

Координаційний центр
(м. Краматорськ, Донецької області):
тел.: (092) 318-05-08; (067) 334-07-95;
kramatorsk@atc.ssu.gov.ua

**Координаційна група
Старобільського РВ УМВС,
Луганської області**
(м. Старобільськ, вул. Фрунзе, 20):
тел.: (066) 092-36-04;
(096) 243-84-02; (064-61) 2-47-08;
(064-61) 2-02-50 (чергова частина);
starobelsk@atc.ssu.gov.ua

**Координаційна група
Велико-Новосілівського РВ УМВС**
(Великоновосілівський
РВ ГУМВС України
у Донецькій області, 85500,
сmt. Велика Новосілка вул. Пушкіна, 30)
тел.: (097) 258-38-47; (050) 748-69-35;
(063) 555-26-75 (автовідповідач);
velykanovosilka@atc.ssu.gov.ua

**Координаційна група
Артемівського МВ ГУМВС**
(Артемівський МВ ГУМВС України
у Донецькій області, м. Артемівськ,
вул. Радянська, 60)
тел.: (067) 334-24-04; (0627) 44-58-06,
(0627) 44-00-92;
artemivsk@atc.ssu.gov.ua

**Координаційна група
Маріупольського РВ УМВС**
(Маріупольське МУ ГУМВС України
у Донецькій області, 87515,
м. Маріуполь вул. Георгіївська, 63)
тел.: (0629) 54-02-02, (097) 010-94-25,
(063) 169-37-81 (автовідповідач)
mariupol@atc.ssu.gov.ua

Контакти штабу АТЦ:
(044) 239-70-12; atc@ssu.gov.ua

Телефон «гарячої» лінії СБУ:
(0800) 50-14-82

КОНТАКТИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ:

Інформаційно-довідковий департамент:
(0800) 501-007
(безкоштовно зі стаціонарних телефонів);
(044) 454-16-13 з 08:00 до 20:00 (крім
суботи та неділі) для мешканців м. Києва

**Телефони «гарячої» лінії Державної фіс-
кальної служби України для оформлення
вантажів: (099) 605-42-47; (099) 368-33-46.**

Сервіс «Пульс»

За телефоном (044) 284-00-07 можна
повідомити про неправомірні дії або безді-
яльність працівників податкових та митних
служб, можливі корупційні дії з їхнього боку.

**ОФОРМЛЕННЯ ДОЗВОЛІВ ЗАЛИШАЄТЬСЯ
АБСОЛЮТНО БЕЗКОШТОВНИМ!**
Про можливі неправомірні дії або бездіяль-
ність посадових осіб можна повідомити на
«гарячу» лінію СБУ: (0800) 50-14-82.

особи, сканкопії паспортів, техпаспортів тощо. Відповідь, у свою чергу, надходить замовнику на його особисту електронну скриньку протягом десяти діб. Після цього людина може перетнути лінію зони АТО через блокпост і КПВВ (контрольний пункт в'їзду-виїзду), надавши для перевірки лише документ, що засвідчує особу.

– Люди на контрольних пунктах надаватимуть лише паспорт, а наші співробітники перевірятимуть інформацію про кожного за базою даних, – підкреслив Голова Держприкордонслужби Віктор Назаренко.

На його думку, впровадження електронної системи перепусток зменшить кількість підробок і корупційних схем, а також виключить можливість суб'єктивного впливу.

До єдиної електронної бази вже внесені понад 100 тис. осіб, які отримали паперові перепустки. Відтепер подати документи для отримання дозволу на в'їзд-виїзд у зону АТО можна як особисто у Координаційних групах (центрах) при УМВС районів (міст), так і на їхній e-mail. У будь-якому випадку дані про особу вноситимуться до електронного реєстру.

ДЛЯ ОТРИМАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЕРЕПУСТКИ

На поштову скриньку Координаційних груп (для цивільних осіб), Координаційного центру (для військовослужбовців) потрібно відправити наступні документи:

- фотографію, для ідентифікації особи;
- заяву, в якій обов'язково вказується маршрут переміщення (населені пункти), термін знаходження в районі проведення АТО (контрольованій чи неконтрольованій території);
- для іноземців та осіб без громадянства – документ, що підтверджує перебування на території України на законних підставах;
- копію сторінки паспорта або документа, що посвідчує особу без громадянства, з особистими даними, з перекладом українською мовою, засвідченим в установленому порядку (для іноземців та осіб без громадянства);
- документ, що підтверджує мету в'їзду на неконтрольовану територію:
 - > копії документів, що підтверджують проживання особи, яка намагається в'їхати на неконтрольовану (контрольовану) територію проведення антитерористичної операції,

- або її близьких осіб, родичів чи членів сім'ї на території проведення АТО;
- > документ, що підтверджує місце поховання близьких осіб на неконтрольованій (контрольованій) території;
- > телеграми, завірені закладами охорони здоров'я, про смерть або хворобу близьких осіб на неконтрольованій (контрольованій) території;
- > документи, що підтверджують право власності на об'єкти нерухомості, що знаходяться на неконтрольованій (контрольованій) території;
- > клопотання або погодження Міністерства закордонних справ України для іноземців;
- > інші документи, що можуть підтвердити мету в'їзду на неконтрольовану (контрольовану) територію;
- для іноземців та осіб без громадянства – документ, що підтверджує наявність достатнього фінансового забезпечення на період запланованого перебування на території України або відповідні гарантії приймаючої сторони.

! ДАНІ ПРО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ ВНОСЯТЬСЯ ДО ПЕРЕПУСТОК ЇХНІХ БАТЬКІВ АБО ЗАКОННИХ ПРЕДСТАВНИКІВ.

! У РАЗІ НЕОБХІДНОСТІ ЗДІЙСНИТИ ПЕРЕМІЩЕННЯ У СКЛАДІ КОМАНДИ (ГРУПИ), СТАРШИМ ГРУПИ ОФОРМЛЮЄТЬСЯ СПИСОК ОСІБ ТА НАДАЄТЬСЯ АБО НАДСИЛАЄТЬСЯ НА ЕЛЕКТРОННУ СКРИНЬКУ ДО КООРДИНАЦІЙНОЇ ГРУПИ ПРИ УПРАВЛІННЯХ (ВІДДІЛАХ) МВС УКРАЇНИ РАЙОНУ (МІСТА).

Термін оформлення перепусток становить 10 діб. За цей час СБУ, МВСУ, ДПСУ, ДМСУ, ДФСУ та ГПУ проводять перевірку громадян за своїми базами даних та, у разі відсутності компрометуючих матеріалів, на електронну пошту особи надходить підтвердження дозволу перетину КПВВ або відмова з її чітким обґрунтуванням.

В екстрених випадках (пов'язаних з хворобою чи смертю рідних або близьких) дозвіл повинні оформити протягом доби (для цього потрібно звернутися особисто до начальника Координаційної групи сектора, в якому особа оформляє дозвіл на в'їзд/виїзд).

НА ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ – ОКРЕМИЙ ДОЗВІЛ

Для його отримання необхідно подати особисто або відправити електронною поштою до Координаційних груп наступні документи:

- заяву, в якій обов'язково вказується маршрут переміщення (населені пункти), термін перебування в районі проведення АТО (контрольованої або неконтрольованої території);
- паспорт та копія паспорта водія транспортного засобу;
- посвідчення та копія посвідчення водія транспортного засобу;
- техпаспорт і копія технічного паспорта на транспортний засіб;
- для юридичних осіб – копія документа, що підтверджує право користування транспортним засобом (договір оренди, договір найму тощо).

ВИДИ ПЕРЕПУСТОК:

- **постійна перепустка № 1** – на право пересування у всіх секторах зони АТО;
- **постійна перепустка № 2** – на право пересування в окремому секторі зони АТО;
- **тимчасова перепустка** – на право пересування у визначений термін у всіх секторах зони АТО чи тільки в окремому секторі.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДМОВИ В ОФОРМЛЕННІ ПЕРЕПУСТКИ:

- коли особою створена або може бути створена загроза національній безпеці держави або охороні громадського порядку, забезпеченню охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, які проживають на території України;
- коли паспортний документ підроблений, зіпсований або не відповідає встановленому зразку чи належить іншій особі;
- надання особою завідомо неправдивих відомостей або підроблених документів;
- відсутності в іноземця чи особи без громадянства документа, що підтверджує наявність достатнього фінансового забезпечення на період запланованого перебування на території України або відповідних гарантій приймаючої сторони.

! РІШЕННЯ ПРО ВІДМОВУ В ОФОРМЛЕННІ ПЕРЕПУСТКИ МОЖЕ БУТИ ОСКАРЖЕНЕ ШЛЯХОМ ЗВЕРНЕННЯ ДО КЕРІВНИКА КООРДИНАЦІЙНОЇ ГРУПИ ПРИ УПРАВЛІННІ (ВІДДІЛІ) МВС УКРАЇНИ РАЙОНУ (МІСТА) АБО ДО СУДУ.

! НА ФІЗИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ В'ЇЗДЖАЮТЬ НА ТЕРИТОРІЮ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ВІЇЗДЖАЮТЬ З НЕЇ, ПОШИРЮЄТЬСЯ ДІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЮ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, АБО ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ».

КПВВ

Підрозділи Держприкордонслужби продовжують здійснювати контроль на визначених напрямках, а саме з 6 березня пропуск осіб, транспортних засобів і вантажів здійснюється у п'яти дорожніх коридорах, на яких функціонують шість КПВВ: «Лисичанськ», «Миколаївка» («Зайцеве»), «Курахове», «Героївка», «Бугас» та «Гнутове».

– Це новий формат перевірки на лінії розмежування в зоні проведення АТО. Контрольні пункти в'їзду-виїзду дозволяють нам здійснювати попередній контроль за рухом осіб і транспортних засобів шляхом фіксації факту перетину лінії розмежування, попередньої перевірки осіб, видачі талонів встановленого зразка водіям та їх спрямування на пункти в'їзду-виїзду відповідного дорожнього коридору, – підкреслив Віктор Назаренко.

! У разі порушення режиму припинення вогню з боку незаконних збройних формувань на відстані до 30 км від транспортних коридорів, контрольних пунктів, напрямку руху перекривається. Особовий склад займає кругову оборону, громадяни, які знаходяться у місцях пропуску, евакууються у безпечні місця (бліндажі, перекриття тощо), пропуск транспортних засобів припиняється.

Під час здійснення процедури контролю на КПВВ представники Держприкордонслужби крім паспортних та інших документів перевіряють ще й наявність перепусток на дозвіл виїзду або в'їзду в зону АТО. Для пошуку ознак підробки, встановлення дійсності документів та приналежності їх відповідній особі вико-

ристовуються технічні засоби контролю та бази даних правоохоронних органів.

Підроблені документи або такі, що використовуються для вчинення кримінального чи адміністративного правопорушення, вилучаються та надсилаються до відповідної правоохоронної структури для прийняття рішення в порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України.

У паспортні документи, що надаються іноземцями та особами без громадянства, які в'їжджають або виїжджають з неконтрольованої території, військовослужбовці Держприкордонслужби проставляють спеціальні відмітки, форма яких встановлюється Адміністрацією ДПСУ. k

Підготувала Наталя УСТЬЯНЦЕВА

ЗОБОВ'ЯЗАНІ ПЕРЕМОГТИ

За дорученням Президента України Голова Держприкордонслужби Віктор Назаренко вручив державні нагороди бійцям козацької роти ім. Тараса Шевченка, що входить до складу громадського формування «Прикордонник». Четверо добровольців, члени військово-патріотичного об'єднання «Українське Реєстрове Козацтво» Орест Диріва, Станіслав Кохановський, Юрій Осипенко та Андрій Моїсеєнко, отримали ордени «За мужність» III ступеня.

У липні та серпні минулого року, обороняючи державні рубежі поблизу пункту пропуску «Новоазовськ», що на Донеччині, козаки неодноразово потрапляли під жорстокі ворожі обстріли. Того дня, прикриваючи основні сили, група у складі чотирьох добровольців зайняла позицію на одній з пекельних доріг. Стримувати натиск противника, який нещадно поливав українців шквальним вогнем, тут було надзвичайно складно. Особливо дошкуляв прицільний мінометний обстріл... Рішення прийняли швидко. Незважаючи на кількісну перевагу супротивника та його потужніше озброєння, сміливці, ризикуючи життям, наблизилися до ворожих позицій та знищили мінометну групу, змусивши решту бойовиків відступити.

– Ми вчотирьох тримали оборону протягом десяти годин. Це врятувало життя не одному нашому побратиму. Нападники не очікували від нас запеклого та рішучого опору, тож і були змушені згодом відступити, – говорить Станіслав Кохановський. – Сьогодні йде війна проти ворога, якого ми просто зобов'язані перемогти, – додав Андрій Моїсеєнко.

Керівник прикордонного відомства подякував добровольцям за

Керівник прикордонного відомства подякував добровольцям за проявлену мужність та героїзм під час виконання бойових завдань і побажав їм подальших успіхів у справі захисту Вітчизни.

проявлену мужність та героїзм під час виконання бойових завдань і побажав їм подальших успіхів у справі захисту Вітчизни.

– Ця група козаків є прикладом високого патріотизму та військової доблесті для усіх нас – кадрових офіцерів, – зазначив Віктор Назаренко.

Варто зауважити, що після лікування наслідків отриманих контузій, ці хлопці вирішили повернутися в зону АТО. Сьогодні вони охороняють державні рубежі у складі Донецького прикордонного загону. **К**

Ігор ПЛЕТЕНЬ,
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ОБ'ЄДНАНІ ВІЙНОЮ

Рік тому ці чоловіки полишили цивільне життя, одягли зелені берети й стали на захист Вітчизни. Їх призвали до мобільного прикордонного загону під час першої хвилі мобілізації. У кожного з них – своя доля.

Після року служби, півсотні резервістів повернулися додому. Керівники фірм, банкіри, менеджери, водії, фермери, будівельники та вчителі, призвані з різних куточків України, згадуючи свої професійні навички, з нетерпінням чекали на зустріч з рідними, навіть трішки шкодуючи, що доведеться розлучитися зі своїми бойовими побратимами – випадковими людьми, які стали вірними друзями на все життя.

Коментарі – зайві, тож пропонуємо вашій увазі лише живі емоції демобілізованих прикордонників.

– Я щасливий, що повертаюся додому. Нещодавно в мене народився другий син, якого я ще не бачив. Дякую хлопцям, з якими разом обороняли кордон держави. Впевнений, що таких друзів більше не знайти. Щиро хочу, щоб в кожного з них все склалося якнайкраще, вони гідні того. Ми зробили все від нас залежне на війні і відтепер будемо приносити користь державі вже в цивільному бутті. Сподіваюся, що незабаром буде мир, і все стане на свої місця.

*Капітан Роман ФІЛІП
(експерт з коштовних металів, м. Одеса)*

– Найстрашніше, що я бачу в цій війні – це відсутність порозуміння і прояви ворожості між рідними людьми. Батьки перестають спілкуватися з дітьми, близькі родичі будують між собою стіну, що навряд чи колись рухне. У мене є рідні, які живуть на території, підконтрольній самопроголошеній «ЛНР». Ми не спілкуємося взагалі і жодна спроба з мого боку не закінчилася успіхом.

Після строкової служби я відпрацював водієм два контракти на ВПС «Добрянка», от і на війну мене призвали використовувати ці ж навички. Я відчував величезну відповідальність за людей, яких доводилося перевозити під ворожими обстрілами. Життя пасажирів-побратимів залежало від мене, тож я не мав права на помилку.

Зараз вже перед поверненням додому хочу подякувати керівництву служби, адже відчувалося, що робилося все від них залежне. Та разом з тим – низький уклін всім волонтерам, зокрема дніпропетровським, мелітопольським і навіть кримським. Вони стали бойовим духом солдат, їхньою надією і підтримкою. Не боялися нічого: ні обстрілів, ні морозів, ні бездоріжжя, могли навіть допомогти повоювати, якщо потрібно.

Вдома мене чекають дружина і мама, – разом з цими словами у бійця навертаються сльози, – вони не знали, що я на війні. Цілий рік для них я знаходився у Навчальному центрі ДПСУ «Оршанець». Я їх дуже люблю і просто не міг зізнатися, вони б цього не витримали.

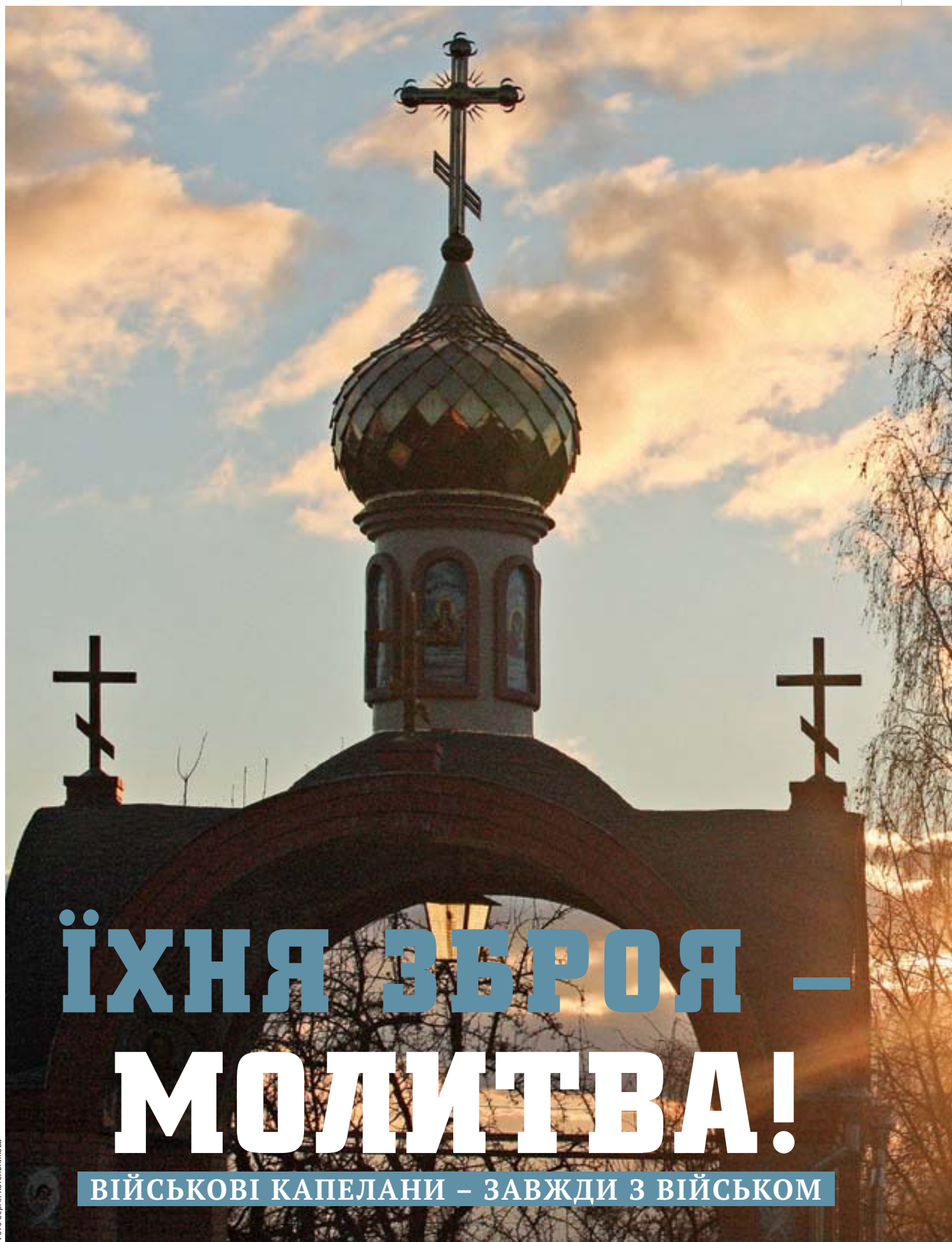
*Молодший сержант Юрій НАВАРА
(водій, м. Чернігів)*

– На схід потрапив одразу після строкової служби, радий, що повертаюся додому живим і здоровим. Я здобув величезний життєвий досвід, переосмислював погляди на життя і власне майбутнє.

Найскладнішим для мене на війні було бачити реакцію місцевого населення. Багато літніх людей дуже неприємно висловлювалися на нашу адресу. Через це морально-психологічний стан бійців був пригнічений. Вже з часом ми адаптувалися і навіть з деякими знаходили спільну мову. Я розумів, що російська пропаганда «промиває мозок» місцевим на свою користь, але коли на власні очі побачив цих людей, таких самих українців як і я – усвідомив, що то велика біда, і мирних шляхів її подолання майже не існує.

*Молодший сержант Юрій ІЛЬЧЕНКО
(безробітний, Чернігівщина)*

ЇХНЯ ЗБРОЯ – МОЛИТВА!

ВІЙСЬКОВІ КАПЕЛАНИ – ЗАВЖДИ З ВІЙСЬКОМ

ВІЙНА НА СХОДІ КРАЇНИ ВНОСИТЬ КОРЕКТИВИ У ВСІ СФЕРИ ЖИТТЯ, ЗОКРЕМА І ДУХОВНУ ЦАРИНУ. ПОКИ ЗАХИСНИКИ НАШОЇ ДЕРЖАВИ РИЗИКУЮТЬ ЖИТТЯМ НА ПЕРЕДОВІЙ, КОРДОНАХ І БЛОКПОСТАХ, ДУХОВНІ ПАСТИРІ ОБЕРІГАЮТЬ ЇХНІ ДУШІ ВІД ЗНЕВИРИ І ВІДЧАЮ, ДОДАЮТЬ ВИТРИМКИ І НАСНАГИ. НИНІ ЯК НІКОЛИ ВАЖЛИВІСТЬ ДУШПАСТИРСЬКОГО СЛУЖІННЯ СТАЛА ОЧЕВИДНОЮ НЕ ЛИШЕ РЕЛІГІЙНІЙ ГРОМАДІ, АЛЕ Й ВІЙСЬКОВИМ. КАПЕЛАНИ – ВІЙСЬКОВІ СВЯЩЕНИКИ – ІДУТЬ ЗА СВОЇМИ ПІДОПІЧНИМИ, ДЕ Б ВОНИ НЕ БУЛИ: В ОКОПАХ І НАМЕТАХ, У ШПИТАЛІ І ПРОСТО НЕБА. ВІЙСЬКОВИЙ КАПЕЛАН – ЗАВЖДИ З ВІЙСЬКОМ.

ОХОРОНЦІ ДУШ

В окопах немає невірних. Під час обстрілів, у хвилини смертельної небезпеки кожен звертається до Бога. Там, де цивільне мирне життя здається неймовірно далеким, люди усвідомлюють важливість справжніх цінностей: безсмертя душі, людської гідності, віри у перемогу добра, любові до ближнього.

Від початку війни українці змінилися, стали більш уважними, толерантними і відкритими. А статистичні дослідження свідчать, що підвищився і рівень релігійності суспільства. За даними опитування Центру Разумкова навесні 2014 року визнали себе віруючими 76% громадян. З них 70% відносять себе до православ'я. Греко-католиків в Україні 7,8%, римокатоликів 1%, протестантів 1%, просто віруючих 6,3%. Крім того, в Україні мешкають близько мільйона мусульман. Армія є віддзеркаленням всього суспільства, таким чином у силових відомствах служать люди всіх віросповідань. І всі вони потребують душпастирської опіки. Тож і представники кожного з цих релігійних напрямів намагаються підтримувати віруючих і словом Божим, і практичною допомогою, співпрацюючи у якості військових капеланів чи волонтерів.

Душа солдата – це найдорожче. Якщо врятувати тіло може лише лікар, то душею опікується священник, боронить її від темного страху, сумнівів і зневіри, сповідує і причащає. Або просто вислуховує. Капелан відповідальний за душевний стан солдатів і офіцерів. До його обов'язків належать богослужіння серед військовослужбовців, контроль за моральним станом, відспівування загиблих, підтримка усіх, хто потребує уваги. Іноді священнику достатньо поговорити із солдатом, аби повернути йому душевний спокій, втамувати страх, позбавити невпевненості. Звичайно, така робота потребує досвіду пастирської служби, тому кандидати від священників проходять відбір та сертифіковану підготовку. Водночас важливу роль відіграє й особиста поведінка священника, яка повинна бути бездоганною – тоді його вплив буде відчутним, а авторитет – високим.

В екстремальних умовах проявляються різні риси людини. З одного боку, самопожертва і героїзм, що навіть суперечать інстинкту самозбереження, а з іншого – жорстокість і нетерпимість, цинізм і байдужість. Священник повинен враховувати, що його паства – у постійному стресі, пропагувати вічні цінності зрозумілими підходами, і Словом Божим. Самовідданість, мужність, уважне ставлення до людей – все це теми для проповідей військового священника. Для справжнього християнина виконання обов'язків захисника – можливість виконати заповідь любові до ближнього через готовність пожертвувати собою заради добра інших людей чи цілого народу.

Військовий священник повинен опікуватися не тільки тими, хто відкрито сповідають свою віру, але й тими, хто не звик або боїться про це говорити, хто вважає себе невірним, а найбільше – людьми, яких психологи зараховують до «групи ризику». Іноді саме на війні людина знаходить Бога і стає віруючою. І ця віра рятує її життя.

КАПЕЛАН ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ДУШЕВНИЙ СТАН СОЛДАТІВ І ОФІЦЕРІВ. ДО ЙОГО ОБОВ'ЯЗКІВ НАЛЕЖАТЬ БОГОСЛУЖІННЯ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, КОНТРОЛЬ ЗА МОРАЛЬНИМ СТАНОМ, ВІДСПІВУВАННЯ ЗАГИБЛИХ, ПІДТРИМКА УСІХ, ХТО ПОТРЕБУЄ УВАГИ.

ПІД БОЖИМ ЗАХИСТОМ

«Нехай допоможе мені Бог» – саме цими словами закінчується присяга в американській армії. «За Бога, царя і Вітчизну» – під цим гаслом віками йшли у бій офіцери російського царського війська. Віра, що тамує страх і надихає на подвиг, давно стала одним із засобів виховання патріотизму, звитяги і самозречення. У католицькій Польщі лицарі кінної гвардії поставали в образі білокрилих янголів, що спускалися з небес, аби покарати безбожників. З одного боку, це деморалізувало супротивника, а з іншого – надихало і звеличувало самих воїнів. В Україні інститут капеланства існує з часів Київської Русі. Історичні джерела містять чимало фактів благословення війська священником перед битвою, молитов за успіхи

в обороні Вітчизни, освячення прапорів. На релігійних знаменах Козацької доби – хоругвах – січовики зображали Покрову Богородиці, розпростерту над козаками для захисту, а під час походу з козаками завжди був капелан. Духівників козакам «постачав» тільки Межигірський Спасо-Преображенський монастир, натомість во-яки, доживши до старості, заповідали своє добро монастирю, а самі часто йшли туди послушниками.

У сучасній українській армії також є капелани. В умовах війни їхню роль важко переоцінити. Священники допомагають знаходити в собі внутрішні сили, не втрачати надію, не впадати у відчай. Духівники на війні виконують і суто практичні дії, відспівують загиблих і благословляють новобранців. Крім того, все частіше капелани змушені вивозити

пораниених і загиблих із зони АТО, ризикуючи життям у ворожому тилу, де їх захищають лише священницька риза і хрест. З іншого боку, священники стали волонтерами і привозять провізію і медикаменти у зону бойових дій. Одним з напрямів душпастирської роботи взяли на себе шпитальні капелани, які підтримують пораниених із зони АТО.

КАПЕЛАНСТВО У СВІТІ

Найвідоміший військовий релігійний інститут наших днів – капеланська служба збройних сил США. В американських збройних силах не існує офіцерів, які займаються виховною роботою, тому питання психологічної і виховної роботи з військовослужбовцями покладено на капеланів. Крім того, військові священники консультують командування з питань релігії, культів та звичаїв місцевого населення і встановлення зв'язку з місцевими громадами. Переважно капелани працюють з кожним солдатом індивідуально, майже 75% службового часу вони використовують на особисте спілкування з військовослужбовцями. У патріотичному вихованні використовуються традиційні методи: переконання, навіювання, особистий приклад, моральне стимулювання. В апараті Міністерства армії (сухопутних військ) США в службі по зв'язках із суспільством залучено близько 6 тис. осіб, у службі по

НИНІ З'ЯВИЛИСЯ РЕАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ СВЯЩЕНИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ. АДЖЕ ВСЕ БІЛЬШЕ ПРЕДСТАВНИКІВ ДУХОВЕНСТВА ВБАЧАЮТЬ СВОЄ ПОКЛИКАННЯ У ТОМУ, ЩОБ ОПІКУВАТИСЯ ВІЙСЬКОВИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ, ПІДТРИМУВАТИ БІЙЦІВ БОЖИМ СЛОВОМ.

роботі з особовим складом – понад 5 тис. працівників, служба капеланів становить 3500 священників.

У французькій армії Інститут військового священства було засновано едиктом Карла Великого у 742 році. Згідно з цим документом, до обов'язків капеланів входило служіння мес під час бойових дій і відспівування загиблих воїнів. Нині у збройних силах Франції діє «епархія збройних сил Франції». Для підсилення виховного ефекту при епархії французьких збройних сил було створено комісію з виховання, що надає допомогу єпископській раді у контролі за самовихованням і моральним станом кожного військовослужбовця.

У Великій Британії моральний дух і стійкість на полі бою підтримує королівська служба капеланів. Священники запобігають стресовим ситуаціям, організовують групові та індивідуальні бесіди на релігійні теми, відвідують госпіталі і гауптвахти з метою втішення страждених, беруть участь у виховній роботі з членами сімей солдатів та офіцерів. На чолі королівської служби капеланів – головний капелан Збройних сил у званні генерал-майора. До складу його служби входить понад 350 капеланів (147 у регулярних військах, 109 у територіальній армії, близько 100 у кадетському корпусі). Богослужіння проводяться у військових церквах. В кожному гарнізоні може бути декілька церков різних конфесій.

В арміях ісламських держав штатні військові мулли також служать в якості капела-

З ДОВІДКИ «КОРДОНУ»

*Термін «капелан» виник за часів життя святого Мартина, архієпископа міста Тур, який жив у 317–397 рр. Він був офіцером на військовій службі в Галлії і побачив жебрака, котрий не мав вбрання прикритися від холоду. Мартин розірвав надвоє свій військовий плащ «капу» і одну половину віддав жебракові. Цей жебрак явився йому уві сні в образі Ісуса Христа. Після чого друга половина капи св. Мартина стала предметом вшанування у французькій армії. Для неї був створений похідний храм, який назвали «капелою», а священника, який служив у цьому храмі, почали називати «капеланус» лат. *capellanus* (капелан).*

нів (офіцери органу моральної орієнтації і виховання військовослужбовців). Зокрема в Ісламській Республіці Іран, Пакистан, Марокко, Алжир, Лівія, Єгипет, Сирія тощо. Мулли у війську розробляють систему повсякденної праці з військовими, стежать за суворим виконанням ними звичаїв ісламу, дотримання Корану та принципів шариату, організують будівництво нових і розширення старих мечетей. Допомагають їм в якості ад'ютантів релігійно підготовлені солдати, унтер-офіцери, прикомандировані до частин цивільні мулли. Мечеті є у всіх військових частинах.

До польського війська військові капелани повернулися після повалення комуністичного режиму в Польщі. З 1991 року душпастирі супроводжують польські військові контингенти під час миротворчих та стабілізаційних місій. Через службу у

частинах польських миротворців пройшло понад 80 таких священників. У Польському війську служить майже дві сотні капеланів – католицьких, православних і протестантських. Польська держава прирівняла статус духовників-капеланів до статусу професійних військових. Тобто вони отримують офіцерські звання та заробітну платню. В армії духовники не тільки задовольняють релігійні потреби воїнів, але й запобігають психічним травмам серед тих, хто відчуває втому і стрес.

СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

Нині з'явилися реальні передумови для формування нової генерації військових священників в українській армії. Адже все більше представників духовенства вбачають своє покликання у тому, щоб опікуватися військовими підрозділами, підтримувати бійців Божим Словом. Крім того, проблему почали вирішувати на законодавчому рівні, адже очікується, що при Міноборони створиться профільне управління з питань капеланської служби, до складу якого увійдуть близько десяти фахівців. Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних силах України пройшло міжвідомчі погодження та набуло чинності.

Рада у справах душпастирської опіки підготувала пропозиції для Міністерства оборони України щодо впровадження капеланської служби у ЗСУ. Однак поки тривають узгодження і обговорення формальностей, священники роблять свою справу – сумлінно і чесно. **К**

Підготувала ЛАРИСА СОВА

У часи скрути і зневіри, коли безлад і страх довкола затьмарюють спокій і мир у серці, слід пам'ятати, що лише світло надії може розвіяти темряву. Світло віри, любові й надії несуть усім українським воїнам капелани, які ділять з ними усі труднощі військового життя. Своєю присутністю і словом Божим духовної особи вселяють впевненість і тамують страх, надихають і додають сил перед боєм. Як і сотні літ тому священники благословляють українське військо на захист своєї землі, не залишаючи його у вічній битві добра і зла.

Попри те, що офіційної капеланської служби в українських силових структурах досі немає, священники і військові налагоджують співпрацю. Адже той, хто хоче допомогти, шукає можливостей і знаходить їх. Про активну роботу військових капеланів «Кордону» розповів заступник керівника Департаменту Патріаршої Курії Української Греко-Католицької Церкви у справах душпастирства силових структур України о. Любомир ЯВОРСЬКИЙ.

ДОРОГОЮ ДОБРА

– **Отче Любомире, розкажіть, будь ласка, як відбувається Ваша співпраця з силовими відомствами?**

– Найбільше ми працюємо зі збройними силами, нацгвардією, нині й з Державною прикордонною службою. Зокрема нещодавно Отці Василіяни, це згромадження монастирів УГКЦ, перебували на ротатії в прикордонному підрозділі. Крім того, наприклад, у Великих Мостах є каплиця на території навчального кінологічного центру ДПСУ. Тож маємо контакти з «зеленими кашкетками», на які можемо спиратися у майбутньому. На жаль, у роботі немає системності, хоча є бажання відомства щодо спільної діяльності. А ми хотіли б працювати з усіма силовими структурами системно. Навіть якщо немає офіційної служби капеланства, яка мала б уже бути, тому що положення затверджено стосовно Збройних сил і Нацгвардії. Системність означає розуміння з боку силовиків, що саме потрібно, тому що наші віряни, тобто військовослужбовці, потребують душпастирської опіки, вони до нас телефонують, просять, ми відправляємо капеланів. Тепер коли є розуміння потреби, то мала б бути людина, яка б координувала це зсередини і передавала нам запити. Наш департамент є підрозділом церкви, який організовує капеланську службу. Так працюємо зі збройними силами: дізнавшись, де потрібен капелан, ми його направляємо. Нині у зоні АТО, в тому числі і в Держприкордонслужбі, ми провели 118 ротатій, тобто священники їхали мінімум на три тижні, є такі що

відправлялися максимум на 45 днів, а є такі, що на півроку, з них 85 капеланів служать у зоні АТО.

Це непросто. Наприклад зараз заохочуємо священників до Великодньої акції. Якби у нас інститут капеланства існував роками, ми б знали, що маємо певну кількість капеланів і спираємося на них. А так користуємося з капеланів-волонтерів, які мають парафіяльне життя і повинні бути на парафії, виконувати там свої обов'язки. Тож вони зараз розриваються, бо на передовій також наші віряни і їм також потрібно донести той піст, приготувати їх до Великодня. Зараз ми маємо залучити якнайбільше священників, отримати якнайбільше запитів від командування силових структур про те, куди потрібно приїхати на Великдень. Це означає не хліб привезти, а принести їм атмосферу Воскреслого Христа, який переміг зло і допоможе нам перемогти також.

НА ВІЙНІ ЛЮДИНА НЕ ТАК ПОТРЕБУЄ ЩОСЬ ПОЧУТИ, ЯК НАВПАКИ, ЩОБ ЇЇ ВИСЛУХАЛИ, І ТОМУ Я ГОТОВИЙ ВИСЛУХАТИ УСІХ. ПОТРІБНО ПОЧУТИ ЛЮДИНУ І ЛИШЕ КОРОТЕНЬКИМИ ПОРАДАМИ МОЖНА НАПРАВИТИ, ЩОБ ВОНА НЕ ВПАЛА У ВІДЧАЙ, У ДЕПРЕСІЮ, ДАТИ ЇЙ НАДІЮ.

– **Робота священника на передовій відрізняється від служіння, скажімо, на парафії. Які функції зазвичай виконує капелан?**

– Виявилось, що ці функції зовсім інші, аніж ми уявляли. За мирного часу капелана запрошували, збирали весь підрозділ і він певну тему їм побожно розповідав. Зараз же на передовій ми служимо практично індивідуально, саме тут у бойових умовах ми зустрічаємося з людиною. Як проходить день капелана? Він живе разом з військовослужбовцями, у наметі як усі, або з медиками чи психоло-

гами. Вранці близько десятої відбувається богослужіння, зазвичай приходять не багато людей, ті хто звільнився з наряду, чергування, хто має час і бажання. Після служби священник їде разом з групою психологів, медиків на передову, туди, де більше людей, які потребують допомоги. Коли приїжджаємо, кожен робить свою справу. Бійці йдуть на службу, до сповіді і отримують мир. З тим миром завершується день. Намагаємося, щоб у молитві вони залишили увесь негатив, усе, що накопичилося, а зосередилися у думках на тих, кого вони люблять, до кого прагнуть повернутися. У місці основної дислокації увечері також є служба, після чого капелан індивідуально спілкується з бійцями. Він приходять у намети, його завжди гостинно зустрічають, пропонують чаю, печива. І так спілкуємося, а коли виходиш, зазвичай, хтось звертається, щоб приватно поспілкуватися. Так працює капелан у зоні АТО.

– На війні сприйняття зовсім інакше, аніж у мирний час.

– Я помітив, що саме там на війні священник повністю входить у молитву. У мирному житті часто щось відволікає, повсякденне життя парафії, громадські справи. А тут ніби довкола стихія війни, але є той час зосередження, коли можеш подбати про своє внутрішнє і допомогти тому, до кого прийшов.

– З якими проблемами стикається священник, адже він перебуває у бойових умовах так само як його підопічні, але без зброї?

– Так, неодноразово наші капелани сиділи у бліндажах разом з бійцями під обстрілами, троє наших капеланів були поранені. Звичайно, фізично капелани не можуть постояти за себе, бо наша зброя найсильніша – це молитва. Цією зброєю ми можемо змінювати і себе, і ворога, і ситуацію довкола. Іншої зброї не маємо і не прагнемо. Якщо священник як громадянин України має патріотичні почуття і хоче захищати країну зі зброєю в руках, тоді він має зняти рясу, перестати бути священником, мобілізуватися і виконувати військовий обов'язок. За доктриною церкви, військовослужбовець, який захищає свій

край, не вчиняє гріха при захисті. Він має триматися принципів моралі, не робити цього з жорстокістю, ненавистю. Можна поранити, взяти в полон, але не знущатися. Навіть якщо супротивники поводяться як звірі, то ми маємо ставитися до них як до людей.

– Отче Любомире, чи вирішується питання заміни мобілізації священників на капеланське служіння?

– Ми зараз подали відповідну пропозицію через Раду душпастирської опіки при міноборони. Часто трапляються випадки, коли священники отримують повістки в ході мобілізації. Зазвичай, коли вони до військкомату приходять, то їх не призивають. Є випадки, коли священники і греко-католики, і православні самі зголошуються, аби мобілізуватися і бути капеланом. Хоча не усвідомлюють того, що мобілізувавшись, доведеться воювати із зброєю в руках, а тоді не можна бути священником. Зараз ми подали пропозицію, щоб мобілізовані священники потрапляли саме в капеланську службу і здійснювали свій обов'язок як військові капелани в офіційному статусі. Таким є і світовий досвід, ми нічого нового не вигадуємо.

– Отче, Ви щойно повернулися із зони АТО, розкажіть про цю поїздку.

– Потрібно виявляти турботу про своїх капеланів, які служать у зоні бойових дій, крім того вони просять і про допомогу військовим.

Так склалося, що капелани попри душпастирську опіку надають і значну соціальну допомогу військовослужбовцям. Є велика довіра до церкви і до нас звертаються і просто наші віряни, і представники діаспори, щоб скласти пожертви для вояків. Так нами проведено акцію «Врятуй життя» спільно з Канадою. На ці кошти ми купуємо необхідні речі, вдягаємо і обігріваємо наших солдатів. Пригадую наших отців-василіанів, які на цілий підрозділ придбали двісті комплектів зимового одягу. Буржуйки, спальники, берці, бушлати – все це потрібно. Жінки з громади наших вірян шили білизну для бійців. Уся ця допомога збирається і розвозиться туди, де просять наші капелани. Зазвичай мої поїздки досить тривалі, я намагаюся послужити військовим, бо одна справа провідати, відвезти речі, а інша – побути з ними на місці, послужити як священник. Наш департамент не хоче бути бюрократичною структурою, яка, сидючи у Києві, вирішує справи по телефону. Я пам'ятаю, коли тривали обстріли Довгенького, капелани дзвонили і казали: «Отче, тут нестерпно бути, обстріли кожної години». То я відповідав: «Тримайтеся, ви маєте там бути, бо ви є свідками надії, на вас

люди дивляться. Якщо отці поїдуть, то що люди думатимуть». Потім сідаю в машину і їду до них, бо їм також потрібна підтримка саме там на місці. Там – на війні – хочеться бути саме священиком, не просто приїхати поспілкуватися з командирами, а відслужити службу, посповідати, поговорити з бійцями. У кожного з них свої потреби: хтось просить подзвонити дружині, інші – допомогти пораненому товаришу, бо в нього крім матері-інваліда нікого немає. Телефоную, допомагаємо... У такому спілкуванні розумієш суть справжнього капеланства, не як структури, а як священика – ідеш до того, хто тебе найбільше потребує. У кожній поїздці, в кожному підрозділі знайдуться люди, які на тебе чекали і потребують твоєї допомоги. Наприклад, в останній поїздці ми сиділи з хлопцями, яких вивели з Дебальцевого, пили чай, збиралися до панахиди за загиблими, писали записочки. І вони запитали, як же так, у тих, хто проти нас воює, теж є капелани, які наставляють їх. Я їм пояснив, що ми на своїй землі і її обороняємо, і ви робите правильно, коли чините це з гідністю. Слід завжди залишатися людиною, бути взірцем, не піддаватися спокусам, скажімо пияцтву, бо тоді втрачається координація, з'являється зайва бравада, що шкодить справі. Лишайтеся світлими чистими воїнами, які захищають свою країну. Інший сказав, що по той бік такі самі луганські хлопці, так звані ополченці. Тоді я відповів, що людина завжди сама обирає свій шлях: чи бути ополченцем, чи захищати цілісну незалежну Україну. І тоді один з них промовив: «А я сам з Луганська і обрав ту дорогу,

ЗА МИРНОГО ЧАСУ КАПЕЛАНА ЗАПРОШУВАЛИ, ЗБИРАЛИ ВЕСЬ ПІДРОЗДІЛ І ВІН ПЕВНУ ТЕМУ ЇМ ПОБОЖНО РОЗПОВІДАВ. ЗАРАЗ ЖЕ НА ПЕРЕДОВІЙ МИ СЛУЖИМО ПРАКТИЧНО ІНДИВІДУАЛЬНО, САМЕ ТУТ У БОЙОВИХ УМОВАХ МИ ЗУСТРІЧАЄМОСЯ З ЛЮДИНОЮ.

про яку сказав отець, я мобілізувався добровольцем, щоб захищати свою Україну, свій Луганськ». Виявилось, що ця людина чекала саме цих слів.

– Навіть якщо слова капелана допоможуть одній людині з усього підрозділу – це вже добре.

– Так, я завжди кажу капеланам: тіштеся, якщо хоч один хтось прийшов на службу. Навіть коли страшно під тими обстрілами, але якщо

хоч одна людина прийшла на сповідь – радійте. Навіть якщо ніхто не прийшов, ви посіяли слово, і завтра до вас прийдуть люди. Сама присутність священика поряд з бійцями є великою справою.

– Капелани служать для всіх бійців, незалежно від віросповідання?

– У зоні АТО за рік нашого перебування там я жодного разу не представив себе як священика греко-католицької церкви. Я приходжу як капелан для всіх. Мене якось запитували протестантські священики, як вчиняти коли приходять греко-католики і просять сповіді, причастя. Відповідаю так: ви є капеланами для всіх, маєте зробити все для того, аби до них прийшов священик, якого вони потребують, цим ви послужите цим людям. Зверніться до іншого департаменту із запитом, що є така потреба у певному підрозділі. Якось я розмовляв з бійцями після бою, підбадьорював їх як міг, і до мене звернувся один з них: «А я мусульманин, то що мені робити?». Я відповів, що зроблю все, щоб до нього прийшов його імам. Він дістав вервицю, таку білу, що зараз розповсюджені у зоні АТО, і сказав: «Я вірю, що Господь з нами».

– Очевидно на війні людина особливо потребує духовної підтримки, тому що постійно в стані стресу, сумнівів, зневіри? Адже капелан може одним словом хоча б на мить вирвати людину з атмосфери війни.

– На війні людина не так потребує щось почути, як навпаки, щоб її вислухали, і тому я готовий вислухати усіх. Потрібно почути людину і лише коротенькими порадами можна направити, щоб вона не впала у відчай, у депресію, дати їй надію. Якось мені один капелан розповідав: дивлюся на бійця, а в його очах – війна, він нічого більше не бачить, а вдома у нього мама, дружина, дитина. Той капелан каже йому: от побачиш, повернемося додому – підемо на морозиво. У солдата від цих слів навіть обличчя змінилося, бо він ніби згадав, що є мирне життя і ми до нього обов'язково повернемося. **К**

Спілкувалася ЛАРА МИРСЬКА

МИ ПОРУЧ

Центральний клінічний госпіталь Державної прикордонної служби України продовжує приймати поранених прикордонників та військовослужбовців, надавати їм всебічну медичну та профілактичну допомогу, і, водночас, не забуває про душевний стан своїх пацієнтів. Саме тут на території шпиталю прикордонників нам зустрівся отець Віталій Воєца, військово-медичний капелан Департаменту УГКЦ у справах душпастирства силових структур України, який вже протягом року опікується пораненими прикордонниками.

– **Отче Віталію, розкажіть, будь ласка, про військово-медичне капеланство.**

– Від Департаменту Патріаршої Курії Української Греко-Католицької Церкви у справах душпастирства силових структур України є ціла група військово-медичних капеланів, які служать у трьох шпиталях Києва: Центральний клінічний госпіталь Державної прикордонної служби України, Головний військовий клінічний госпіталь та Ірпінський військовий госпіталь. По Україні працюють досить багато капеланів, зокрема у тих госпітальях, що знаходяться ближче до передової, а у київській архієпархії служать близько 10 військово-медичних капеланів.

– **Як почалася ваша робота зі шпиталем прикордонної служби?**

– Особливо приємно, що ця ініціатива походила з Держприкордонслужби. Ще рік тому коли почали привозити перших поранених, прикордонники звернулися до нашої церкви. Тоді ми поспілкувалися з керівництвом шпиталю: вони озвучили своє бачення, ми запропонували свої можливості і так, на мою думку, успішно співпрацюємо понад рік.

– **Поясніть, будь ласка, що передбачає робота військово-медичного капелана?**

– Безпосередня робота полягає у тому, що ми планово, щонайменше раз на тиждень, у середу, або коли є потреба, проходимо по палатах, спілкуємося з пораненими і не лише. Також ми відвідуємо

і військових, що перебувають на плановому лікуванні. Зазвичай це двоє священиків, бо великий обсяг роботи. Найперше ми йдемо до найважчих поранених, як правило, це хірургія, травматологія. До речі, прийшовши у відділення, ми виконуємо усі шпитальні вимоги. Адже у медиків своє служіння, а у нас своє. У нашому – важливо не перешкоджати роботі медперсоналу, бо тут вирує своє життя, лікування йде за планом, увесь час операції, перев'язки, процедури тощо...

У палатах ми вітаємося, представляємося і спілкуємося, дізнаємося про потреби. Із багатьма вже знаємося дуже добре, бо дехто є вже довгий час на лікуванні, або повертається на реабілітацію. Слід зазначити, що шпиталь – це таке місце, де людина досить довго перебуває наодинці з собою, це певна тимчасова зупинка у житті, коли людина має можливість подумати про себе. У повсякденному житті людина увесь час у русі, їй ніколи думати про духовне. У шпиталі ж вона може переосмислити своє життя, здійснити «екскурсію» у власну душу. В такий момент крім медичних процедур є важливим і духовний аспект. Людина так влаштована, що має душу і тіло, навіть коли тіло здорове, душа може бути занепокоєна. Під час такої внутрішньої тиші людина ставить собі безліч запитань і може отримати не ті відповіді, тож супровід священика у такі моменти дуже важливий. Водночас і наші підопічні мають час, і ми спеціально до них приходимо, розмовляємо не лише про духовні речі, але намагаємося відповісти на ті запитання, які вони не могли поставити у буденному житті, через брак можливості чи часу. Ми розмовляємо з усіма, хто цього потребує, незалежно від віроспо-

НАЙБІЛЬШЕ, ЩО Я ВІДЧУВАЮ ТУТ У ШПИТАЛІ, ЦЕ ДУХ ЦИХ БІЙЦІВ, ПРИКОРДОННИКІВ, ВОНИ ДІЙСНО СИЛЬНІ, ЕНЕРГІЙНІ, НЕ ВТРАЧАЮТЬ ОПТИМІЗМУ, ПОЧУТТЯ ГУМОРУ. ПОПРИ ВСІ НЕГАРАЗДИ, ВАЖКІ ПОРАНЕННЯ ВОНИ ТРИМАЮТЬСЯ, ІНОДІ Й НАС ПІДТРИМУЮТЬ, ГОВОРЯЧИ: МИ ПОВЕРНЕМОСЯ І ВСЕ БУДЕ ГАРАЗД.

відання. Ми молимося з ними, слухаємо сповіді, уділяємо святе причастя, помазуємо освяченою олією. Часто бійці просять молитовники, тому ми спеціально випустили збірник для військовослужбовців, де є молитви за мир, за ворогів, за долю українського народу. Роздаємо іконки, вервиці тощо... Адже молитва – це діалог з Богом. Часто трапляється, що саме у шпиталі людині вдається вперше відкрито поговорити зі священником...

– Скажіть, отче, чи кожен священник може стати капеланом?

– Звичайно, відбувається серйозний відбір тих осіб, які будуть капеланами, ми проходимо вишкіл, бо напевно ні лікарі, ні священники не були готові до такого, що зараз відбувається. Між іншим, ми в семінарії навчаємося протягом семи років, тож опановуємо чимало дисциплін, бо священник спілкується з людьми різних професій і має свідчити про Бога, де б не перебував. Нові капелани радяться, як вперше переступити поріг шпиталю. Головний принцип – не зашкодити, а просто бути поряд з пораненими, супроводжувати у їхніх терпіннях, адже вони жертвували своїм здоров'ям і життям заради нашого спокою, тож і ми маємо бути їхньою опорою у важкі моменти.

– Зрозуміло, що, мабуть, не кожен готовий до розмов зі священником. Про що Ви говорите з бійцями, щоб знайти контакт?

– Ми нікого не змушуємо до розмови, ми просто є поруч. Таким чином, у них є нагода поговорити з духовною особою. Хтось

ЯКОСЬ ОДИН ВІЙСЬКОВИЙ МЕНІ СКАЗАВ, ЩО ВІЙНА ПРОБУДИЛА В УКРАЇНЦЯХ ПОЧУТТЯ СОЛІДАРНОСТІ. А РАЗОМ З ТИМ І ЛЮБОВ ДО ТРАДИЦІЙНИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ, А ТАКОЖ І ДО СВОЄЇ ВІРИ, ДО ХРИСТІЯНСТВА. ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ ЛЮДИ ІНАКШЕ ПОЧАЛИ СТАВИТИСЯ І ДО МОЛИТВИ, І ДО ДУХОВНИХ ОСІБ.

готовий до цього, хтось ні, люди ж різні. Та попри цю відмінність – адже вони з різних куточків України, спілкуються українською, російською, суржиком – між ними відчувається братня любов. Вони багато пережили і це їх об'єднує. Найбільше, що я відчуваю у шпиталі, це дух цих бійців, прикордонників, вони дійсно сильні, енергійні, не втрачають оптимізму,

почуття гумору. Попри всі негаразди, важкі поранення вони тримаються, іноді й нас підтримують, говорячи: ми повернемося і все буде гаразд.

Якось один військовий мені сказав, що війна пробудила в українцях почуття солідарності. А разом з тим і любов до традиційних національних цінностей, а також і до своєї віри, до християнства. Під час бойових дій люди інакше почали ставитися і до молитви, і до духовних осіб.

Розмовляємо про різне, і хоч не завжди є відповіді на усі запитання, намагаємося разом знайти шляхи до вирішення.

Хочу особливо підкреслити, що священники зобов'язані свято зберігати таємницю сповіді, приватних духовних розмов. Це обов'язково у служінні. Навіть у своєму духовному середовищі ми не ділимося почутим від вірян під час приватної бесіди. І тут у шпиталі також дотримуємося цього правила, навіть якщо у палаті кілька осіб, а потрібно вислухати сповідь, ми знаходимо можливість для приватності.

– Які настанови Ви даєте своїм підопічним?

– Головне лишатися людиною, зберігати людську гідність у будь-яких умовах. Розмовляючи з бійцями, ми також наголошуємо, щоб вони не забували загиблих побратимів, знаходили можливість спілкуватися з родинами, можливо, чимось допомогти, не просто збиратися час від часу на якусь річницю, а саме підтримувати родину морально.

Крім того, у шпиталі іноді відбувається вручення нагород, тоді нас також запрошують. І буває дуже приємно, коли, вже знаючи бійця особисто, можна вітаючи сказати щось саме про нього, не загальні речі, а що стосується саме його. Особливо, коли хтось із родини приходить на вручення, дружина чи діти, важливо ще раз підкреслити, що їхні близькі є героями. А тут усі герої, бо всі прикордонники несуть важкий обов'язок служби. Тож родина має дбати про них, і вони повинні знати, що вдома на них чекають.

Часто бійці дають списки, за кого молитися – за здоров'я чи за упокій душі. Тобто за рідних і близьких та за загиблих побратимів. Ми молимося за них у церкві. Для них це також важливо, бо не кожен має можливість переступити поріг святого храму.

– Очевидно, ви допомагаєте не лише військовослужбовцям, які лікуються у шпиталі, а й персонал підтримуєте у їхній нелегкій роботі?

– Так, ми ж спілкуємося не лише з пораненими, але й з медиками, і хочу сказати, що люди тут дуже

доброзичливі. Це також важливо, бо поранені одужують і виписуються, а медперсонал лишається і на них також велике навантаження, і фізичне, і емоційне, це робота у надскладних умовах. Щодня працювати з тяжкими пораненнями в палатах, рятувати хлопців в операційних – це також подвиг!

Я хочу особливо підкреслити підтримку бійців з боку персоналу шпиталю, керівництва, лікарів, медсестер, усі люди тут дуже відкриті. Самі бійці говорять про те, що працівники госпіталю створили дуже комфортні умови для їхнього перебування, практично затишну домашню атмосферу. І я хотів би подякувати керівництву госпіталю, Карнауху Михайлу Івановичу, Назарову Дмитру Олександровичу за можливість працювати тут, за їхню відкритість до ініціативи нашої церкви.

– Що на кінець Ви б хотіли побажати.

– Оскільки ми у госпіталі, то найперше здоров'я, оптимізму, сили, витримки та миру. А ми, капелани, будемо з Вами усіма, максимально будемо виконувати свої обов'язки та завжди будемо поруч. **К**

Бесіду вела Леся МЕДВЕДЕНКО

РОЖЕВІ ХМАРИ

У повсякденній суєті, в пошуку хліба насущного, гонитві за досягненням мети, матеріальними благами, ми не замислюємося про те, яке щастя маємо – просто ходити по землі, бачити цей світ, чути його звуки. Часом здорові люди нарікають на обставини, обурюються чимось і готові у чому-завгодно зневіритися, замість того, щоб дякувати Господу Богу за можливість повноцінно жити. Усвідомлення того, що життя – прекрасне, приходить, коли переймаєшся чужим болем і починаєш його розуміти. Це наче струс для душі, що змушує по-іншому поглянути через призму страждань іншої людини на своє життя, переоцінити цінності, орієнтири, потреби і змінити власну свідомість.

**А ви були навесні в Мукачевому,
коли розцвітає сакура?
Місто схоже на райський
сад: гілки сакур вкриваються
пишними шапками суцвіть
рожевих квітів – надзвичайно
чарівне видовище!
Здається, ніби все оповите
рожевими хмарами...**

Недільний погожий весняний ранок. Ласкаве сонечко проби- вається крізь густі хмари. Відчувається, що вже скоро настане таке довгоочікуване тепло. Стрімголов мчуся в госпіталь виконувати редакційне завдання – відзняти вручення високої нагороди пораненому бійцю. Наповнена весняним позитивом, піднімаюся у травматологічне відділення. Поки відомче керівництво спілкується з лікарями, вирішуюю, не гаючи часу, познайомитися із солдатом. Стукаю і заходжу в палату. На ліжку – симпатичний молодий чоловік на ім'я Рустам. Радо вітаюся, представляюся і намагаюся прихилити до розмови, але чоловік, видно, не налаштований говорити. Мій прихід не викликав у нього жодних емоцій. Прошу дозволу вибрати потрібний ракурс для зйомки.

– Будь ласка, дивлячись в одну точку, монотонно байдуже відпо- відає Рустам.

Незабаром у палаті стає людно – гості вітають Рустама із заслуже- ною нагородою. Та вочевидь він вичавлює із себе посмішку, в очах читається неприхований смуток.

Йому насправді кепсько. Через війну його життя пішло шкере- берть. Рустам зараз прикутий до ліжка, бо не відчуває ніг – у нього перебито хребет. У бійця також поранення ноги, сечового міхура, легенів...

Торік 10 жовтня під Донецьком колона прикордонних автомобі- лів потрапила під обстріл сепаратистів. Військові відкрили вогонь у відповідь, бойовики зазнали втрат і були змушені відступити. Під час цього бою постраждали й наші хлопці – загинув майор Віктор Шенпентал, від важкого поранення в живіт у реанімації волно- васької лікарні помер солдат Роберт Кіс. Тоді ж були поранені ще п'ятеро. Серед них і Рустам Росул. Вогонь був сконцентрований у місці, де саме сидів Рустам. Хлопець прикрив собою кількох людей, чим врятував їхні життя. За це він заслужено був нагороджений орденом «За мужність».

...Вирішила навідатися в госпіталь до Рустама знову. Увечері заходжу до травматологічного відділення. Там досить людно – у великому коридорі метушаться і пацієнти, і лікарі, і відвідувачі... Мене зустрічають привітні медсестри.

– Ви до кого?

– До Рустама.

– Та він зараз трохи зайнятий. У нього, між іншим, зараз день розписаний майже по хвиликах, – розповідає одна з них. – Онде, наш Рустамчик, – вказує жінка на кінець коридору.

– Як? – у мить не можу збагнути, бо знаю, що він же в палаті на ліжку.

Починаю вдивлятися і очам своїм не вірю – бачу, як хлопець випробовує нове інвалідне крісло з електричним приводом, розсікаючи поміж людей довгим коридором. І мені навіть здалося, що він трохи повеселішав. Поряд із ним молоді усміхнені жінки, про щось жваво розмовляють. Це прийшли волонтерки, які щиро прагнуть зарадити невтішному стану чоловіка та відігнати депресію.

Завдячуючи волонтерам у Рустама з'явилася можливість, нехай поки що не так активно, але принаймні переміщуватися на інвалідному кріслі. Спочатку дістали одне функціональне сучасне, що автоматично опускається і піднімається, але, як виявилось, воно не працює, як треба. Тож привезли Рустамові натомість інше, що лише може рухатися вперед, назад, вліво, вправо.

– Ось волонтери обіцяють полагодити оте маневрене, – каже Рустам, киваючи на крісло, що стоїть неподалік, підїхавши до мене, і одночасно проводжаючи своїх відвідувачок. – Шкода, на вулицю немає можливості спуститися – немає пандуса.

Рустам розуміє, що йому треба адаптуватися до нового для нього життя. Він ще не знає, чим займатиметься після того, як полишить госпіталь, та попуску собі не дає. Тож правду казали медсестри травматологічного відділення про його зайнятість. Рустам, не гаючи часу, почав вчити англійську, до нього приходив репетитор з інституту, а також – опановувати прикладні комп'ютерні програми.

Після поранення Рустам відчуває глибокий шок. Ще вчора він був сильним і самостійним, а сьогодні не може обійтися без сторонньої допомоги. Проте треба вірити, що немає нічого неможливого. Хочеш стати щасливим – станеш, якщо дійсно цього хочеш.

– Воно в житті знадобиться, – розповідає Рустам. Після школи ніде не вчився, не бачив сенсу в цьому – я самоук. Роботи на Закарпатті, звідки я родом, майже немає. За фахом ніхто вдома не працює. От мій батько зробив візу, оплатив страховку, знайшов роботу в Чехії – зараз випікає там святкові пряники. Багато хто із села їздить на заробітки. До мобілізації я теж працював за кордоном – робив ремонти у Росії, Чехії, Польщі. Співпрацював із дизайнером, втілюючи його ідеї в життя. Як кажуть, на хліб з маслом вистачало. Та сім'ю створити часу забракло.

– А як же Ви, перебуваючи постійно за кордоном, в АТО потрапили? – питаюся.

– Строкову проходив в МВС. Навіщо служив, щоб потім ховатися?! Під час мобілізації перекваліфікувався у прикордонника. Після підготовки в Чопі у зоні АТО пробув до поранення місяць. З мого села, до речі, пішло 20-25 осіб на призов, а це досить багато.

– А з якого Ви села?

– Із села Лавки, що у передмісті Мукачєвого.

– Яюсь взимку приїздила в Мукачєве, там дуже красиво!

– А ви були там навесні, коли розцвітає сакура? – починає захоплено розповідати Рустам, і я помічаю, як загоряються його очі. – Місто схоже на райський сад: гілки сакур вкриваються пишними шапками суцвіт'я рожевих квітів – надзвичайно чарівне видовище! Здається, ніби все оповите рожевими хмарами.

Лікар Максим Парубець:

– За даними МРТ, у хребті Рустама є залишки спинного мозку. І випадки, коли хлопці з такими діагнозами встають, також є. Зараз важливо, щоб емоційний стан Рустама був завжди в нормі. Від цього залежить, будуть поліпшення чи ні. Усвідомлювати, що ти у розквіті сил не можеш ходити, коли приходять дівчата, і намагатися посміхатися – це ознака сили! А знайти сили для життя в його випадку – рівнозначно подвигу.

Є закордонні реабілітаційні центри, які допомагають відновитися таким, як Рустам. Дай бог, щоб вийшло його туди відправити. Там в цьому плані – супер, навіть можуть дати професію або можливість займатися параспортом. У нас, на жаль, такого немає. За кордоном на високому рівні організована допомога людям з особливими потребами та облаштована так зване безбар'єрне середовище, коли магазини, будівлі, парки проєктуються і будуються, зважаючи на потреби людей з обмеженими фізичними можливостями. Адже ніхто не має права позбавляти їх шансу бути активними.

Такі люди знаходять себе, відновлюючись психологічно і духовно. Часто вони стають набагато щасливішими, ніж ми з вами, тому що істинно радіють життю.

До «іншого» життя Рустам захоплювався екстремальним туризмом. Коли випадала нагода, робив марш-кидки з рюкзаком за плечима через Карпати.

– Переніс вже п'ять-шість операцій. Медики роблять все можливе для поліпшення мого стану. Вірю в краще. Мене підтримують друзі, родичі, волонтери.

– Рустамчику, біжи їсти, сину! – кличе його на вечерю співробітниця госпіталю.

– Не несіть, я ще «побігаю», – відповідає герой.

Мені час іти. Відчуваю, коли Рустам переключається на реальність, він ніби занурюється у кошмарний сон, із якого раз у раз намагається знайти вихід. І в його очах відкрито читається думка лише про одне, що зробить його найщасливішою людиною – почати знову ходити.

Після поранення Рустам відчуває глибокий шок. Ще вчора він був сильним і самостійним, а сьогодні не може обійтися без сторонньої допомоги. Проте треба вірити, що немає нічого неможливого. Хочеш стати щасливим – станеш, якщо дійсно цього хочеш. І дай Бог, щоб у найближчому майбутньому доля знову подарувала Рустамові можливість гуляти пішки по карпатських полонинах та улюблених квітучих алеях сакури. **К**

Спілкувалася ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО.

ФОТО АВТОРА

НОВИНИ ПІД ТИСКОМ

НЕМЕДІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Журналістика (і новини як її продукт) увійшла до сфери інтересів військових, адже сьогодні перемога здобувається не лише на полі бою, але й в інформаційних потоках.

Ми давно навчені, що новини мають становити не одну (наприклад відображення реальності), а декілька складових. Вони можуть самостійно формувати реальність, як це відбувається, наприклад, у випадку політтехнологічних проєктів або створення іміджу влади та її інституцій. Все це не випадкові, а системні й інтенсивні процеси, тому їхні наслідки істотним чином впливають на інформаційний простір, навіть якщо «споживач» новин не звертає на це уваги.

Новини повинні становити картину світу, властиву для певної країни і не властиву для жодної іншої. Вони також можуть відображати інтереси фінансового капіталу, що є підґрунтям для їх створення новин. Пригадаймо для прикладу інформаційні війни 2014 року між українськими телеканалами «Інтер» і «1+1». Як бачимо, стандарти журналістики є, у певному сенсі, по-

верхневим параметром, який може вступати у протиріччя з іншими вимогами.

Гліб Павловський говорить про цензуру, яка діє на випередження, коли влада наперед вихоплює те, що збирається робити опозиція, і привласнює це собі. Одноманітно, до речі, діяли і радники Клінтона, вигадавши ідею, що президент має стояти над партійними розбіжностями. Це дозволяло брати ініціативи республіканців і працювати з ними як з власними.

Павловський також згадує цензуру заміщення: «Це була цензура заміщення, сюжетна цензура, коли перш ніж аудиторія зрозуміє, що правда, а що ні, їй вже пропонують сюжет, від якого вона не може відірватися. Настільки він, з одного боку, цікавий, а з іншого – сконструйований таким чином, що відповідає її очікуванням».

Можемо сформулювати цей феномен у ще більш сильній формі – новини як цензура. Тобто новини служать не для того, щоб розповісти, а для того, аби приховати, відволікти увагу від «небезпечного», щоб зобразити новину там, де її немає. Новина як цензура, по суті, не є новим феноменом. В результаті, саме такими є інтервенції спіндоктора, політтехнолога, спеціаліста з паблік рілейшнз до новинного простору.

При цьому відбулася ще одна суттєва зміна. Як показують дослідження, навіть у найбільш якісних виданнях більше половини матеріалів є не результатом роботи журналістів цих ЗМІ,

а походять з інформаційних та піар-агенцій. Вчені Кардіфського університету опрацювали відповідну статистику щодо британської преси: «Менш, ніж одна з п'яти газетних статей (19%) базується переважно на інформації, що походить з готових матеріалів. В реальності 60% журналістських матеріалів повністю чи частково побудовані на готовій інформації, і лише 12% є повністю незалежними від таких матеріалів».

Таким джерелом готової інформації може бути і влада. Наприклад за часів Буша сформувалася практика розміщення готових телевізійних новин. Це відображає модель дискурсу, що походить від ван Дейка та інших дослідників, згідно з якою дискурс напряду демонструє владні і соціальні відносини: *«Влада прямо реалізується і виражається за допомогою варіативного доступу до різноманітних жанрів, змісту і стилів дискурсу. Цей контроль може бути проаналізований більш системно в термінах форм (ре) продукування дискурсу, а саме матеріального виробництва, артикуляції, розподілу і впливу. Тим самим медіа-організації і їхній (часто міжнародні) корпоративні власники контролюють і фінансові, і технологічні умови виробництва дискурсу, наприклад, газети, телебачення, друкарського бізнесу, а також телекомунікаційної і комп'ютерної індустрії».*

Ван Дейк говорить про допуск тих чи інших владних чи невідданих груп не просто до медіа, а навіть до певних жанрів. Наприклад, це те, кого інтерв'юють. Ми швидко собі уявляємо цей «водорозділ», оскільки особи, у яких беруть інтерв'ю одразу постають перед нашими очима.

Щоправда, Філо з «Медіа-групи Глазго» підкреслює один аспект ролі журналіста, що вступає у протиріччя з домінуючими уявленнями: «Цілком можлива ситуація,

коли щось буде серйозним чином відобразитися у новинах, водночас журналісти можуть показати аудиторії, що це не дуже важливо. У цьому сенсі журналісти втручаються і переглядають оцінку події, применшуючи її важливість. Виявлення цього вимагає квалітативного аналізу тексту. Під квалітативним розуміється підхід, адекватний рівню значення у тому сенсі, що він відображає те, як передаються реальні значення. Коли текстовий аналіз закінчено, немає причин не підрахувати значення всередині

тексту. Фактично, квалітативне вимірювання такого аналізу дуже важливе, наприклад, для демонстрації домінування деяких пояснень новинних подій».

До речі, в «Медіа-групі Глазго» виступили і з обґрунтованою критикою теорії медіа-ефектів, перерахувавши десять суперечливих моментів.

Першим з них стало те, що не слід шукати причин насилля в суспільстві, відштовхуючись від медіа, оскільки першопричини все ж таки містяться у самому суспільстві.

Важливим трендом стала трансформація новини у не новину у тому сенсі, що вона прийняла на себе усі риси розважальності. Зрозуміло, це робиться для того, щоб полегшити її шлях до масової свідомості. Водночас це трансформувало саму новину.

Ван Дейк нагадує нам, що роль новин не є безпосередньою в плані управління поведінкою людей. «Медіа-влада є символічною і переконливою, у тому розумінні, що медіа мають потенціал контролю над розумом читачів і глядачів, але не над їхніми діями». Перед нами, по суті, виникає система принципово опосередкованого контролю, що робить її значно складнішою, ніж нам здається».

Це складна конструкція управління, давно засвоєна людиною, коли інформація і знання встановлюють межі «дозволеного» світу. Першим і найяскравішим прикладом є релігія. Вона досить успішно працює над створенням меж дозволеної/недозволеної поведінки.

Новини навіть у нормі здатні трансформувати під себе світ. Проте вони стають удвічі більш дієвими, коли така трансформація планується заздалегідь. При цьому відображення реальності є лише одним з параметрів, яким має відповідати журналістика. Наприклад, у «Принципах американської журналістики» названі п'ять ключових функцій журналістики у демократичній системі. Отже, журналістика:

- інформує, аналізує, інтерпретує і пояснює,
- розслідує,
- породжує публічну розмову,
- допомагає створювати публічну емпатію,
- сприяє відкритості.

Як бачимо, відтворення реальності представлено досить слабо, натомість яскраво присутнє відображення і навіть створення соціальної реальності.

У перебільшеному вигляді зовнішня сторона новин була представлена у статті Добеллі у газеті Guardian. Він говорить, що новини:

- роблять нас пасивними,
- вбивають креативність.

Ці ідеї в свою чергу критикувалися і були названі небезпечними.

Філо відмічає ще одну особливість новин, яку він окреслив як «більше новин, менше поглядів». Він має на увазі, що в новинах, як правило, немає критичних голосів. Цей самий дисбаланс можна побачити і у висвітленні міжнародних новин. Наприклад, він наводить результати досліджень палестинсько-ізраїльського конфлікту, що вдвічі частіше коментуються з боку проізраїльської точки зору, аніж палестинської. Все це дозволяє нам відійти від цього спрощеного сприйняття новин, що домінує і в навчальному, і в академічному підході. Тим паче і самі новини постійно трансформуються.

Наступним важливим трендом стала трансформація новини у не новину у тому сенсі, що вона прийняла на себе усі риси розважальності. Зрозуміло, це робиться для того, щоб полегшити її шлях до масової свідомості. Однак вод-

симально можливого рівня. При цьому всі нові технології постійно зміщуються у бік «розважальності», змушуючи і старі технології підлаштовуватися під цей тренд. Це й американський розподіл на «жорсткі» і «м'які» новини. Останніми називають ті, що приходять до глядача за допомогою ток-шоу. Тим самим головні новини все одно потрапляють до тих, хто не дивиться теленовини. Це і передача стандартних новин у більш привабливому вигляді, що отримало назву інфотенмент. У будь-якому разі, йдеться про певну «деградацію» процесів сприйняття інформації сучасними людьми, коли вони починають відштовхувати те, що складно, хоча саме ці новини (і події, що стоять за ними) впливають на їхнє життя.

Паттерсон вважає, що м'які новини взагалі зруйнували інтерес людей до новин. Він завдає м'які новини шляхом від зворотного – як ті, що не є жорсткими. До останніх він відносить висвітлення подій за участі перших осіб, найважливіші проблеми або істотні порушення рутини повсякденного життя.

Ми бачимо ще один варіант розподілу на два типи: жорсткі новини – це новини з позиції держави, людини у краватці, яка сидить на роботі, м'які – з боку людини, яка сидить вдома. З третьої сторони, можливо, перед нами – певна зміна картини світу сучасної людини. Жорсткі новини відображають те, що їй нав'язує держава, а м'які – представляють її власні інтереси. Адже недарма м'які новини також намагаються подати як більш сенсаційні і більш особистісні, менш прив'язані до часу. Ці характеристики, як пише Паттерсон, почали домінувати у новинах: на початку вісімдесятих вони становили 25%, а нині досягли майже 40% усіх інформаційних повідомлень. Пояснення Паттерсона звучить так: «Збільшення кількості м'яких новин базується на маркетингу та рейтингових дослідженнях, які вказують, що новини, які ґрунтуються на розвагах, здатні приваблювати і утримувати аудиторію». І це знову принципово не нова характеристика, що формує новини.

Ми повинні також розширити поле впливу на новину так, як це зробив Буд'є, аналізуючи твори мистецтва. Він написав: «Виробником цінності книги або картини є не автор, а поле виробництва, що у якості універсуму віри продукує цінність твору мистецтва як фетиша, продукуючи віру у творчу силу автора. Витвір мистецтва існує як символічний об'єкт, що представляє цінність лише тоді, коли він розпізнаний і визнаний, тобто соціально інституційований як витвір мистецтва читачами і глядачами,

- неадекватно описують реальність,
- є нерелевантними,
- не мають пояснювальної сили,
- токсичні для вашого тіла (вони часто запускають дію лімбічної системи),
- збільшують кількість когнітивних помилок,
- блокують мислення,
- діють як наркотики, оскільки читач жадає знати продовження історії,
- забирають багато часу,

ночас це трансформувало саму новину. Якщо ми почитаємо обурення жовтою пресою в момент її виникнення, то зі здивуванням помітимо, що все це ознаки сучасного новинного потоку. Тобто те, що свого часу викликало обурення, нині стало нормою.

Новинні технології постійно принципово розширюють аудиторію доставки культурних смислів, дійшовши, скажімо у випадку кіно, потенційно до всього людства. Інтернет запропонував цю традицію, допровадивши її до мак-

які мають диспозицію і естетичну компетентність, необхідні для того, аби розпізнати і визнати його у цій якості. Таким чином, наука про твори мистецтва повинна розглядати як свій об'єкт не лише матеріальне, але і символічне виробництво, тобто виробництво цінності твору, або, іншими словами, виробництво віри у цінність твору. Ця наука повинна враховувати не лише безпосередніх виробників твору в його матеріальності (художників, письменників і т.д.), але також і увесь ансамбль агентів і інституцій, що беруть участь у виробництві цінності твору шляхом виробництва віри у цінність мистецтва взагалі і віри у визначальну цінність того чи іншого шедевра. Сюди належать критики, історики мистецтва, видавці, арт-дилери, власники галерей, музейні куратори, покровителі, колекціонери, канонізуючі інстанції (салони, академії, журі конкурсів тощо). Слід також врахувати систему політичних і адміністративних органів, уповноважених займатися справами мистецтва (різних, залежно від епохи, міністерств, таких як Управління національних музеїв або Управління вишуканих мистецтв), що можуть впливати на мистецький ринок або шляхом вердиктів про канонізацію, пов'язаних чи не пов'язаних з економічними заохоченнями (замовленнями, пенсіями, преміями, стипендіями), або шляхом регламентації (податкових пільг для меценатів та колекціонерів). І нарешті не слід забувати про представників інституцій, зайнятих у формуванні виробників (школи вишуканих мистецтв і т.д.) і у вихованні споживачів, здатних визна-

ти твір мистецтва як такий, тобто як цінність, починаючи з вчителів і батьків, відповідальних за початкове засвоєння артистичних диспозицій».

Це досить велика цитата, тому що велике коло тих, хто опосередковано впливає на символізацію продукту. Це витвір великої кількості людей і значного об'єму професій.

Кемпбелл говорить про таблоїдизацію журналістики. І це не лише пріоритет, що

адже сьогодні перемога здобувається не лише на полі бою, але й в інформаційних потоках. Військові, внаслідок цих змін, також почали вивчати нарративні структури, що стоять за текстами, сподіваючись розкрити загадку переконливості одних нарративів і непереконливість інших. І тут знову йдеться про довіру до тексту і його автора.

Журналістика перестала бути сильною, по суті, переставши бути четвертою вла-

Журналістика сильна лише тоді, коли влада звертає на неї увагу. Якщо такого реагування немає, а воно сьогодні стає не зовсім реальним за наявності величезного потоку повідомлень, що йде через Інтернет-сайти і соціальні мережі, то і журналістика втрачає всі ознаки четвертої влади.

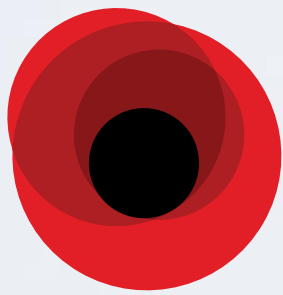
віддається, скажімо, зіркам кіно або телебачення. Політика також увійшла у цю сферу формування відомості, оскільки саме в ній криється ефект упізнаваності.

В іншому своєму виступі Кемпбелл говорить наступне: «Загроза журналістиці йде не від політики, а від неї самої [...] Журналістика повинна замислитися над тим, як відновити свою репутацію [...] І це може бути зроблено лише у наступному поколінні».

Журналістика (і новини як її продукт) увійшла до сфери інтересів військових,

дою. Та чи інша гілка влади тому і вважається владою, що є незалежною. Звичайно, це відносна незалежність, але без неї про владу не може бути й мови. Журналістика радянського і пострадянського простору була сильною лише тоді, коли влада звертала на неї увагу. Якщо такого реагування немає, а воно сьогодні стає не зовсім реальним за наявності величезного потоку повідомлень, що йде через Інтернет-сайти і соціальні мережі, то і журналістика втрачає всі ознаки влади. **К**

Георгій ПОЧЕПЦОВ

1939
1945
**НІКОЛИ
ЗНОВУ**

У ЛАВАХ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ
ЗАГИНУЛИ 3,5-4 МІЛЬЙОНИ УКРАЇНЦІВ,
У ПАРТИЗАНСЬКИХ ФОРМУВАННЯХ – **ВІД 40 ДО 60 ТИСЯЧ,**
У ЗАГОНАХ ОУН ТА УПА – **ПОНАД 100 ТИСЯЧ.**
БЛИЗЬКО 200 ТИСЯЧ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ
(ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ, В'ЯЗНІВ КОНЦТАБОРІВ,
ОСТАРБАЙТЕРІВ) ЗАЛИШИЛИСЯ В ЄВРОПІ.

НЕ ПОВЕРНУЛИСЯ ДО УКРАЇНИ Й ЧИМАЛО ТИХ,
ХТО ПІД ЧАС ЕВАКУАЦІЇ ВИЇХАВ
ДО СХІДНИХ РЕГІОНІВ СРСР.

ТОЖ **ЛЮДСЬКІ ВТРАТИ УКРАЇНИ**
ОЦІНЮЮТЬСЯ У 8-10 МІЛЬЙОНІВ,
А ДЕМОГРАФІЧНІ – У 10-13 МІЛЬЙОНІВ ОСІБ.

Сімдесят років тому закінчилась найкровопролитніша війна за всю історію людства. На жаль, починаючи з 1965 року, керівництво колишнього Радянського Союзу започаткувало свято Перемоги, яке стало одним з головних державних свят колишньої Радянської імперії. Крок зрозумілий, якщо розглядати його як важливий консолідуючий чинник для суспільства. Однак Радянський Союз зник з політичної мапи світу. На його руїнах постала агресивна Росія. Тепер процес консолідації з використанням Дня Перемоги відбувається на двох рівнях – прорадянському, об'єднуючи значну частину відповідно налаштованих громадян, та російському націоналістичному, який посилює тези про непереможність російського народу, його особливу світову місію. Варто лишень згадати «квітневі тези» Путіна п'ятирічної давнини з приводу того, що Росія б і самотужки здолала нацистську Німеччину. Тому зрозуміло, що День Перемоги виконує важливу для режиму Путіна функцію як інструмент реабілітації радянського минулого. **Нині Перемогою над нацизмом виправдовують найбільші злочини радянської влади і особисто Йосипа Сталіна. Таке виправдання потрібне керівництву Росії, яке в основу своєї ідеології ставить відновлення Радянського Союзу.**

8 травня 1945 р. близько другої години ночі німецька делегація у французькому місті Реймс підписала акт про беззастережну капітуляцію Німеччини. Це не сподобалося Сталіну. Він наполіг на тому, щоб у Берліні, в зоні радянської окупації, відбувся «дубль», друга церемонія підписання акту капітуляції. Це сталося у передмісті Берліна Карлсхорсті о 22 годині 43 хвилини за центральноевропейським часом (у Москві вже було 9 травня). Ще до підписання акту Сталін затвердив указ Президії Верховної Ради СРСР щодо проголошення 9 травня Днем Перемоги. Варто зауважити, що за правління Сталіна свято Перемоги протрималося в офіційному календарі недовго. У 1948 році свято, з огляду на жахливі наслідки війни, масштабні руйнування та величезну кількість інвалідів, які заповнили міста і села СРСР, було скасовано.

Свято Перемоги було відновлено і визначено вихідним днем аж за правління Леоніда Брежнєва. Відбулося це у 1965 році. Того ж року була випущена і ювілейна медаль, присвячена 20-річчю Перемоги. Повернення Свята Перемоги мало на меті згуртувати суспільство на політико-ідеологічних засадах. Все це супроводжувалося відродженням сталінських міфів, героїзацією війни, а часом і відвертою неправдою. Недарма ж вважається, що перша жертва війни – саме правда. Від шести до двадцяти мільйонів – такою була «амплітуда» кількості жертв війни в СРСР за Сталіна, Хрущова і Брежнєва. Горбачовська «перебудова» принесла нову цифру – 27 мільйонів. Дещо пізніше російські історики почали наполягати: війна забрала життя 32 мільйонів «радянських людей».

День Перемоги, яким він запам'ятався нинішнім си-
вочолим ветеранам, а тоді ще зовсім юним солдатам,
сержантам і лейтенантам, які пройшли через горнило
страшної війни? Саме це питання ми задавали «гос-
тям» нашого журналу в різний час. **Нікому з ве-
теранів не спало на думку розповісти про
важливу роль комуністичної партії, «гені-
ального» керівництва Радянського Союзу,
талановитих полководців Червоної армії у
досягненні Перемоги. Чому? Та тому що
велич цієї Перемоги визначається, перш
за все, величезними жертвами, які запла-
тило людство за зіткнення двох тоталі-
тарних режимів.** Саме тому, згадуючи день,
коли вони дізналися про закінчення війни, очі на-
ших ветеранів наповнювалися сльозами, однак об-
личчя – світилися радістю. Адже цей день був для
них, перш за все, звільненням від страждань, від
очікування смертей і втрат близьких та рідних...

Григорій Сергійович АТАМАНЮК (Хмельницький)

«Коли нам сповістили, що
німці капітулювали, розпо-
чалася божевільна стрілянина.
Всі раділи, стрибали, крича-
ли, плакали та обіймалися.
Пам'ятаю, що мій товариш
Володя Кругляк ліг на землю і
давай з автомата стріляти вго-
ру! З цим Володею Кругляком
була пов'язана цікава історія.
Років двадцять тому йду по
вулиці свого Хмельницького,

а мене чоловік, такий як і я, літній, окликає: «Агов, хлопче! Ти не
впізнав мене? Я – Володя Кругляк! А пам'ятаєш у Берліні...». Я по
цій вулиці кілька десятиліть ходив і не знав, що мій фронтовий
товариш поруч зі мною живе! Володя помер п'ять років тому.

Кілька днів тривала радість з приводу Перемоги. Хлопці ки-
нулися залишати автографи на стінах Рейхстагу. Вирішив і я
відзначитися. Написав: «Я – Атаманюк Григорій Сергійович при-
йшов сюди з Пилипів Олександрійських Вінковецького району
Кам'янець-Подільської області, щоб Німеччина більше ніколи не
ходила на нас війною і не тривожила нас!». І отут трапилося те,
що я буду пам'ятати стільки, скільки буду жити. Виявляється, поки
я очманілий від щастя дряпав свої літери на стінах Рейхстагу, до
того місця якраз підійшов маршал Жуков. Я, захоплений писани-
ною, не помітив ані полководця, ані його свиту. Побачивши, на-
певно, як я старанно виводжу своє «побажання», маршал вирішив
поспілкуватися зі мною. Мене штовхнули в спину товариші, що
були поруч, та шепнули: «Жуков!». Я обернувся та й закляк від
несподіванки. Маршал запитав: «Солдате, що ти малюєш?!». Я ла-
конічно та чітко як і годиться бійцеві доповів полководцеві: «То-
варишу Маршале Радянського Союзу, я написав, щоб Німеччина
більше до нас ніколи не ходила». Він з посмішкою кивнув і про-
мовив: «За те, що живим дійшов до Берліна, тобі солдат вручаю
орден». Мені прикріпили до гімнастерки орден Червоної Зірки.

Іван Прокопович МЕЛЬНИК (Київ)

«На дев'яте травня було при-
значено мітинг і парад. До нього
готувалися і прикордонники. До
курсантів Харківського прикор-
донного кавалерійського учили-
ща долучилися і слухачі Вищої
прикордонної школи, яка тільки-
но відкрилася в Алма-Аті. Звичайно, всі раділи, як діти. Мітинги
виникали то на одній, то на іншій
вулиці міста. Найбільше раділи,
звичайно ж, евакуйовані, які тимчасово мешкали в Алма-Аті, адже
вони тепер могли повернутися до рідних домівок. А увечері підня-
лась така стрілянина, що й годі казати. Усе небо світилося від ракет.
Я в цей час вже був удома на квартирі. Було у мене шістнадцять на-
боїв до ТТ. Вийшов я за ріг свого будинку і всі їх випуляв у небо».

Анатолій Іванович ШМАКОВ (Одеса)

«Наш полк стояв за сімдесят
кілометрів від Берліна, коли під-
писали Акт про беззастережну
капітуляцію. Про це по радіо
повідомив Левітан. Так ось, на
аеродромі така стрільба розпо-
чалася, що просто не передати!
Ми раділи і плакали, як діти!

Потім, як ви розумієте, організували застілля. До речі, з цим за-
стіллям пов'язаний досить курйозний випадок. Наш штурман пол-
ку – капітан Коля Федоров – замість спирту помилково випив бен-
зин. Випив і кричить: «Хлопці, не запалюйте сірники, а то згорю!».
Були всі, звичайно, нетверезі, тому так все й трапилося».

**Іван Васильович
ЩЕРБИНА**
(Львів)

«Цього дня я був у Москві. Розташувався в готелі Червоної Армії. Лежу на ліжку, відпочиваю, коли чути голос Левітана: «Увага! Увага! Говорить Москва! Говорить Москва! Передаємо важливе урядове повідомлення!»... Ну, а далі про те, що було підписано акт про беззастережну капітуляцію. Грудка підкотилась до горла, і я заплакав. На вулицях – радість, а я сиджу і плачу. Вранці одягнув форму и вийшов на вулицю. До мене підбігають незнайомі люди, піднімають на руки і давай підкидати угору. Думав лише про одне – щоб не впустили...».

**Марія Захарівна
ЩЕРБАЧЕНКО**
(Київ)

«Що творилося довкола! Вам просто не передати! Люди обіймались, цілувались. Навколо стрільба. А я стою і плачу. Радію, що перестали вбивати людей, що нарешті закінчилася війна. Це ж таке велике щастя! Стою і плачу, а переді мною все моє життя пролітає. Чому я не померла, коли мені було п'ять років? Адже над моїм ліжком стояли і плакали мама, тато і брати, боялись, що я помру. А я воювала і залишилася живою. Прийшла Перемога, а я залишилася зовсім одна. Моя невістка, дружина брата, отримала звістку, що її чоловік і мій брат Андрій пропав безвісти, а також похоронку на мого молодшого брата Івана, який загинув у Білорусії, у Вітебській області. Зі всієї сім'ї я лишилась одна... А потім, знаєте, трапилось диво! Виявилось, що старший брат Андрій – живий! Він потрапив у полон. Три рази тікав, його ловили. Як його не розстріляли, я не знаю!».

**Михайло Степанович
ПАНІЧКІН**
(Біла Церква)

«День Перемоги я зустрів у колі сім'ї в польському містечку Замостя. Назавжди запам'ятав крики «ура», обійми і всенародну радість. А ще божевільну стрілянину в небо. Війну закінчили з братом капітанами, а батько – рядовим. 12 травня ми з групою авіаторів відвідали рейхстаг. Саме в ті дні нашу авіадивізію перейменували у гвардійську Севастопольсько-Берлінську».

**Петро Якимович
РУБАНОВ**
(Запоріжжя)

«Восьмого травня як завжди я з льотчиками прибув на аеродром. Підхожу до штабу полку, щоб взнати загальну обстановку. Зупиняюсь біля Прапора полку, віддаю честь. І саме в цей час чатовий біля Прапора вибігає на вулицю, дає чергу з автомата у повітря і кричить щосили: «Командир, війна закінчилась!». Почувши стрільбу, з приміщень почали вибігати офіцери. Що тут розпочалось! Радість! Стрільба. Крики «Ура!». Була величезна радість. Ми вистояли, перемогли! У всіх на очах були сльози щастя і радості. Потім був мітинг і, звичайно ж, святковий обід. А увечері розпочалось гуляння з танцями. Наш баяніст Міша М'ясін грав без перерви, а мій заступник Вітя Богданов співав.

«Десь у третій декаді грудня командир авіадивізії вирішив організувати поїздку до Берліна. Поїхали ми на трьох студебекерах. Звичайно, хотілося сфотографуватися біля стін рейхстагу. Сам Берлін лежав у руїнах. На колонах будинку німецького парламенту мені пощастило залишити свій автограф. Не стримались ми, щоб не оглянути канцелярію Гітлера. Це був солідний будинок, який був повністю понівечений і зруйнований. Повернулися після поїздки задоволені. Це не забувається».

**Павло Маркович
НАУМОВ**
(Київ)

«Після Коси смерті відвели нас на декілька десятків кілометрів у тил. Стоїмо. Чекаємо подальших команд. І раптом у ніч з 2 на 3 травня забігає замполіт Микола Остащенко у чоботях і натільній білизні і давай гукати: «Наумов, Наумов!». Я озвався. А він кричить: «Давай, мовляв, швидше приймач налаштувай!». Я приймач трофейний налаштував, а руки тремтять. І раптом з динаміка голос Левітана: «Увага! Увага! Говорить Москва! Говорить Москва! Передаємо важливе урядове повідомлення!». А далі слова про те, що був підписаний акт про беззастережну капітуляцію буквально потонули в криках тріумфування і багатотисячному салюті. Стріляло все: ракетниці, пістолети, гвинтівки, автомати, кулемети, міномети і навіть гармати. Що творилося навколо! Море вогню! Потім ми викотили бочку з горілкою і почали готувати святкову вечерю. Влаштували тоді, як кажуть бенкет на весь світ...

«А після того, як відсвяткували Перемогу, я до озера пішов, щоб усамітнитися. Онучі поправ, розвісив на кущах. Приліг на траву і в небо дивлюся. А навколо зелень буяє, небо голубе і жаби квакають. Дико якое. Тиша. Війни скінчилась! Що буде далі?».

**Йосип Карлович
ВОЙТКІВСЬКИЙ**
(с. Зелениця, Ємільченський район, Житомирської області)

«Наш 1-й танковий корпус розташувався у східнопруському містечку Гумбієн. Поселились ми в старому п'ятиповерховому будинку. У зампотеха батальйону капітана Югіна був німецький радіоприймач. Зазвичай він виставляв динамік у вікно

і розважав нас музикою. І тут у ніч з 8-го на 9-те травня Москва голосом Левітана повідомила про закінчення війни. Першим цю новину почув часовий, який вартував біля будинку. Черга з автомата розігнала наш сон. Перемога! Це було щастя! Люди незнайомі обнімалися, цілувались, плакали. Ось вона довгоочікувана Перемога! Стріляло все! Від залпів зеніток заклало вуха, але ніхто на це не звертав уваги. З випущених у небо ракет над містом висів щільний різнокольоровий купол до самого ранку. Розконвойовані італійські солдати, табір яких знаходився у Гумбієні, раділи не менше нашого. Вранці було шикуння. Командири привітали нас з Перемогою! Звичайно, пили горілку, хтось може відповідну норму – сто грамів, а хто й більше. Адаже Перемога!».

**Ніна Олександрівна
ШАХОВА**
(Севастополь)

«Після звільнення Таллінна нашу 55-ту Червонопрапорну Мозирську дивізію відправили до Фінляндії на півострів Порккала-Удд, і ось там ми зустріли перемогу. Як ми раділи! Стрибали, обіймалися, цілувалися!».

**Іван Климентійович
КОЗЯТИНСЬКИЙ**
(с. Босівка, Лисянський район, Черкаська область)

«Я вам розкажу, як відсвяткував Перемогу. Після закінчення війни дали мені відпустку, діб так з тридцять п'ять. Прийшов я додому. Ну і вирішив зі своїм дружком відсвяткувати Перемогу. А під нашим селом техніки побито було, ой як багато! Тут тобі і наші танки, і німецькі, і американські. Адаже у нашій місцевості

Корсунь-Шевченківська битва проходила. Знайшли ми підходящу для стрільби гармату, забили туди снаряд, та й пульнули. Добре так бабахнуло, на все село! А на наступний день узнали, що снаряд наш той в конюшню попав. На наше щастя, в тій конюшні не було ні людей, ні коней. Того ж дня балачки по селу пішли, що це, мовляв, Федорин син – сапер, з війни повернувся і таким способом відсвяткував своє повернення. До речі, довго ми ще по полям ті снаряди збирали. Та вони і зараз там є, на тих полях».

**Іван Сергійович
МАЛЬКО**
(Луганськ)

«Перемогу зустрів у траншеях під Берліном. Що творилось тоді навколо! Стрільянина, обійми! Кінець страшній війні!

У Берліні після нашої Перемоги відкрився ресторан і магазин. Спорядили ми сімох офіцерів і відправили за продуктами та горілкою. Накрили стіл. Ой леле, чого там тільки не було!

Сидимо, святкуємо, і тут хтось із офіцерів каже, мовляв, хлопці, а давайте-но рибну юшку приготуємо. А в Берліні – озера, а в тих озерах скільки риби, що аж кишить! А чим ловити? Вирішили майками. Вузлом з однієї сторони перехопили, і вийшло щось на кшталт сачка. Наловили ми тієї риби. Зварили юшку, а наступного дня у всіх блювання. Адаже ми не розібрались, в юшку головастиків накидали. Але нічого, похмелились – стало легше. Адаже ми молодими були тоді».

**Микола Тимофійович
НЕВПРЯГА**
(Новомосковськ)

«Наша дивізія стояла якраз на австрійсько-німецькому кордоні. Увечері виходить жінка комбата зі штабу і каже: «Хлопці, війна закінчилась!». Ми ще нічого не встигли зрозуміти, як за нею вискакує радист і кричить: «Війні кінець! Війні кінець!». А уже за ними голос Левітана:

«Увага, увага, говорить Москва... Перемога!!!». Що тут розпочалось! Цього не передати. Розпочалась стрільба-пальба. Уверх полетіли пілоти, кашкети. Мені у повітрі прострілили пілотку. Довго, я її беріг, як пам'ять. Потім в кожному підрозділі з'явилися бойові листки, фронтові газети. І, звичайно ж, старшина Чулий привіз горілку в бідоні. Пили за Перемогу!».

**Іван Семенович
ГОРШКОЛЕПОВ**
(Луганськ)

«У ніч з 8-го на 9-те травня я був черговим на батареї. Десь опівночі черговий зв'язківець Туркевич повідомив, що нас запитують: «Сорока, Сорока, ви чуєте? Підніміть особовий склад і повідомте про закінчення війни!!!». Я узнав голос командира дивізіону майора Павлова. І кричу в мікрофон

щосили: «Товаришу майоре, повторіть!». А він, мабуть, узнав мене і кричить у свою чергу: «Ванюша, піднімай весь особовий склад, війна закінчилась!». Можете тільки уявити, що тут розпочалось.. Стріляло все, що тільки могло стріляти. Ми, як і повинно бути, зі своєю гарматою, з якою від стін Москви до Балтійського моря протопали, вліпили святковий залп. Потім начистили її до блиску і зачохлили з надією, що більше з неї нам не доведеться стріляти, прийняли ланцю, ну і до столу, як годиться. Місцеві жителі накрили нам святкові столи. Чого там тільки не було! М'ясо, риба, різні делікатеси. На столах стояли ром, вино...».

Ананій Йосипович ШЕВЧУК (Вінниця)

У дорозі ми уже узнали про капітуляцію Німеччини. Вранці потяг під'їхав до станції Тайга, що в Кемеровській області, на яку висипало, мабуть, все містечко. Ми одразу потрапили в обійми місцевих жителів. Розпочався стихійний мітинг. Ще тоді помітили, що жінки ходять між військовими, як ніби когось розшукують.

Словом, потихеньку народ з вокзальної площі перекочував по хатам. Розпочалися застілля та інше...

Вже пора й далі їхати, трубач грає: «Всім збір!». Але ніхто на цей сигнал не реагує. Почали ходити патрулі, але результат – незмінний. Навести порядок спробував комендант поїзда. Ходив з пістолетом, кричав і стріляв до гори, але й він згодом махнув рукою.

Цього дня ешелон відправити не змогли – жінки не відпускали чоловіків... Тільки наступного ранку потяг пішов далі. Голови у всіх тяжкі з похмілля. Але всі щасливі й задоволені. Розпочався обмін враженнями від такого гостинного і гарячого прийому. Дехто перебивав один одного, адже для деяких солдатів це був перший досвід. Один сивий капітан заповзявся ляяти жінок, мовляв, такі-сякі, у них чоловіки на фронті, а вони безпутством займаються! Тут не на жарт спалахнула суперечка. За жіночок вступилися хлопці, адже багато хто з мешканок Тайги та найближчих до неї сіл встигли за війну отримати похоронки на своїх чоловіків. Один із захисників жінок кинув капітану: «Що ж їм після цього себе заживо ховати?». А мене ця суперечка налаштувала на ліричний лад і я прочитав напам'ять вірш Симонова.

*«Спасибо той, что так легко
Не треба, чтоб звали милой,
Другую, ту, что далеко,
Им торопливо заменила.*

*А им, которым в бой пора
И до любви дожить едва ли,
Все легче помнит, что вчера
Хоть чьи-то руки обнимали.*

Після цього суперечки припинилися, і всі задумалися, кожний про своє».

Олексій Якович ЛЕВЧЕНКО (Полтава)

«Знаходились ми під Дрезденом. За наказом командування повинні були зайняти німецьке містечко у передмісті цього самого Дрездена. Памятаю, що містечко це все прямо купалося у вишневого цвіту. Красиво-красиво навколо, і нікого з мешканців нема в містечку цьому! Почали ми ходити дворами.

Зайшли в один – там нема нікого. Заглянули в підвальне приміщення, а вони там сидять, щільно так один до одного притискаючись, і перелякано дивляться на нас. Ага, зрозуміло, німці просто налякані нашим візитом. Тільки вийшли ми з того двору, бачимо вулицею «Вілліс» мчить. А у ньому наші солдати стоять і щосили кричать: «Рєбята! Победа!». Я ще подумав тоді: «Що вони, п'яні, чи що?». Точно, неподалік від нас стояв автомобіль з радіостанцією, ось зв'язківці нам і повідомили, що кінець війни! Тут така пальба здійнялася, що Боже ж ти мій! Повалили ми своєю ватагою до цього населеного пункту. Навколо все біле-біле від вишневого цвіту, а на серці така радість, що не передати! Вивалили на вулицю зі своїх льохів та підвалів і цивільні. Німчуря теж радіє. Адже кінець війни! Обіймаються. Вітають нас. Навколо тільки чуємо: «Комрад, комрад!». Вони теж щасливі, що війна скінчилась, і скінчилися їхні страждання!». **К**

Розмовляв Олександр ФІЛЬ,
Науково-дослідний інститут ДПСУ.
ФОТО З АРХІВУ АВТОРА.

МІЙ ТАТО ЗАХИЩАЄ УКРАЇНУ!

Нещодавно у Львівській області за ініціативи місцевої влади стартував благодійний проект «Мій тато захищає Україну!» для дітей, батьки яких є учасниками АТО.

Серед організаторів цього заходу: представники з міноборони, МВС, Львівського прикордонного загону, а також продюсерський центр «Star School», відомі художники, поети, фотомитці і волонтери.

Метою проекту є психологічна підтримка дітей, батьки яких є учасниками антитерористичної операції, організація активного дозвілля для цих дітей, зокрема їхня участь у творчих конкурсах (малюнку, фотографії, поезії тощо) та культурних заходах. Очікується, що до заходів залучатимуться діти з усієї області. Завдання проекту – дати їм зрозуміти важливість участі їхніх батьків у захисті держави, її територіальної цілісності та незалежності. А також мотивувати цю категорію молодшого покоління до культурної, творчої активності, виявлення у них нових здібностей і розвиток талантів.

Проект «Мій тато захищає Україну!» передбачає кілька етапів.

Перший етап – конкурс малюнків на тему: «Так чудово виглядає МИР!». Кращі роботи будуть експонувати у Львівському палаці мистецтв. Водночас там відбудеться аукціон

з продажу цих творінь, а зібрані кошти передадуть на потреби сімей учасників АТО.

Другий – конкурс фотографій на тему: «Наша рідна земля». Окрім того, члени конкурсної комісії готують для переможців свої оригінальні дарунки (фотосесії та майстер-класи з фотосправи).

Третій – фестиваль аматорського відеокліпу на тему: «Квітуча Україна». Цей етап передбачає оцінювання відеоробіт дітей, які відзняли на телефон, планшет чи відеокамеру мальовничі частини свого міста чи села. Найкращі роботи транслюватимуть в ефірі «Львів-ТБ», Львівської ОДТ «Львів», а також в мережі кінотеатрів «Кінопалац».

Четвертий – конкурс віршів на тему: «Люба Україно!». Заслуховуватимуть юні таланти письменники Б. Стельмах, М. Людкевич, Н. Черкес та інші.

П'ятий – конкурс-фестиваль талантів. Цей етап проекту є одним з найбільш масштабних. Адже його учасниками будуть не лише дітки, батьки яких є учасниками АТО, але й популярні зірки української естради. Заплановано проведення цього конкурсу на травень-червень. У ході цього

Психолог відділення по роботі з персоналом відділу персоналу Львівського прикордонного загону Жанна Марченко:

Дуже добре, що у такий важкий час є люди, небайдужі до проблем учасників АТО, які організують веселе дозвілля для їхніх дітей. Проведення подібних заходів відіграє важливу роль, як у житті тих, хто ще перебуває в зоні бойових дій, так і в житті військовослужбовців, які вже повернулись до своїх сімей. Позитивно в таких акціях те, що дружина і дитина учасника АТО, який нині захищає кордони держави, можуть безкоштовно відвідати такий захід і хоча б на деякий час відволіктися від тривожних думок про долю близької людини. Тим, хто вже повернувся, буде приємна увага до них з боку суспільства, що проявляється у запрошенні батька, матері і дитини відвідати розважальний центр. Крім того, це сприяє соціалізації військовослужбовця після участі у бойових діях. Давайте будемо допомагати учасникам АТО, адже все, що їм потрібно від суспільства – це увага, підтримка і повага.

заходу діти та відомі співаки і музиканти разом виступатимуть на сцені, виконуватимуть пісні та музичні твори.

Окрім іншого, у рамках цього проекту діти братимуть участь у богослужіннях гарнізонного храму Святих апостолів Петра і Павла та інших храмах області, під час яких священнослужителі та віряни молитимуться за учасників АТО та їхні сім'ї. Дітей також долучатимуть до різноманітних заходів дозвілля. Зокрема, на підставі заявок вони зможуть відвідувати музеї, театри, а також розважальні центри, представники яких вже дали згоду на участь у проекті в якості меценатів.

Так, в рамках проведення цього конкурсу вже відбулися перші заходи, в яких взяли участь діти прикордонників Львівського загону, а саме: відеозйомки презентаційного відеоролика, який вже транслюється у кінотеатрах та інших установах міст Броди, Городок, Жовква, у школах, дитячих садочках міст Кам'янка-Бузька, Мостиська та у місцевих Будинках Культури. Діти вже відвідали торговельно-розважальний центр «King Cross Leopoldis» та спробували себе в ролі фігуристів на тутешній ковзанці. Деякі з них навіть проявили навички вправних фігуристів. За словами малечі, такі заходи дозвілля їм дуже цікаві.

Корисно провели своє дозвілля хлопці та дівчата в дитячому центрі «Веселка». Майже 40 діточок побували в казковій кімнаті, майстерні творчості, кімнаті «Пізнаємо світ», повеселилися на інтерактивному майданчику, змагалися у дотепних вікторинах, які провели для дітей аніматори-пірати. Окрім того, з особливою цікавістю дітки ознайомилися з ігровим і дзеркальним лабіринтами та зоологічним куточком центру «Веселка». к

ЯРОСЛАВА МЕЛЬНИК

Джамала

«ШЛЯХ ДОДОМУ»

Душа України –
кримськотатарською

З довідки «Кордону»

Джамала (справжнє ім'я – Сусана Джамаладінова) – українська джазова та оперна співачка, актриса кримськотатарського та вірменського походження. Дитинство Джамали пройшло в Криму, в селі Малоріченське, що під Алуштою. Вона виросла в родині музикантів – мати працювала викладачем у музичній школі, а батько – диригент за освітою. Тут вчилася з 1992 в музичній школі за класом фортепіано. З 16 років бере участь у концертах.

У 2001 році закінчила Сімферопольське музичне училище ім. П. Чайковського, клас оперного співу. Того ж року вступила до Національної музичної академії України ім. П. Чайковського у Києві, клас оперного співу. Здобула визнання після перемоги у конкурсі «Нова хвиля-2009» у Латвії. Лауреат міжнародних і національних конкурсів, зокрема: 2009 – премія від ELLE Style Award «Співачка року», премія «Людина року 2009» в номінації «Кумир українців»; 2012 – перше місце на телевізійному шоу «Зірки в опері», спеціальна премія від Best Fashion Awards «Натхнення». Випустила три альбоми: For Every Heart, All or Nothing, «Дякую».

«Шлях додому» – для багатьох кримських татар ця фраза є сенсом усього життя. І нині таких стало ще більше, тих, хто вимушено перетнули адміністративний кордон з Кримом, залишивши рідну землю. «Шлях додому» – саме так називатиметься одна з пісень нового альбому співачки Джамали, що очікується восени. Вона також не була на батьківщині з моменту її окупації. Крим став невід’ємною часткою творчості виконавиці. У кожній пісні відчувається її біль і смуток цілого народу. Ще ріднішою стала співачка для співвітчизників, які не погодилися на умови окупантів і переїхали на материкову Україну. «Крим наш» – так називатиметься майбутній альбом співачки, яка вірить, що її народ вкотре повернеться і зможе назвати Крим своїм. Так вона хоче підтримати жителів анексованого півострова, які вимушені перебувати в окупації.

Джамала унікальна тим, що тримається свого коріння, попри спокуси шоу-бізнесу, і водночас вбирає мотиви світової музики. На її сцені всього в міру: танців, рухів, гри. Однак емоційність – це те, чим вона щедро ділиться з публікою. Відкритий погляд у зал на людей, віч-на-віч з публікою – таким є кожен її виступ. Співає для них і про них. Відкрито, щиро, чесно. Без фальші музичної, без фальші душевної. Якщо сумно – то сумно, якщо радісно – то барвисто і яскраво. Нещодавно переселенці стали частиною музичної історії Джамали. Вона запросила на свій концерт співвітчизників з Криму і Сходу країни, які лишилися без дому, подарувавши радість зустрічі з чарівною живою музикою і можливість хоч на мить забути про жахи і руїну війни.

ДЖЕРЕЛО ЕНЕРГІЇ – ЛЮДИ

Звідки приходить енергія і сила? Мені подобається відчувати енергетику залу. Під час концерту витрачається багато сил і потрібно ще щось окрім музики. Люблю плавати: у річці, озері, морі. Вода також збагачує. Проте найбільше джерело енергії – це люди. Вони можуть як забирати, так і дарувати її. Коли нещодавно зійшла зі сцени, то першою побачила Ніно Катамадзе, подякувала їй, що вона прийшла. А Ніно сказала, що я виглядаю так, ніби можу ще один концерт дати просто зараз. І дійсно, це тому що в залі були люди з позитивною енергетикою.

МОЄ НАТХНЕННЯ

Щоб писати музику, бути справжнім музикантом потрібно слухати багато музики, знати багато музики і не лише свого напрямку, своєї країни. Музику потрібно вивчати. Нині з можливостями Інтернету це набагато простіше, аніж, скажімо, у ті роки, коли я навчалася у консерваторії. Доводилося записуватися в музичну бібліотеку, щоб послухати певний концерт. Джерело мого нат-

хнення – нескінченна потреба пізнавати, знаходити щось нове.

На мою думку, родзинкою концерту є можливість послухати музику у розслабленій атмосфері, сидячи у м'якому кріслі. Причому музику, що, на жаль, не почуєш у повсякденному житті. Я б хотіла, щоб ця музика стала для людей важливою і потрібною.

Також натхнення дарує кіно, особливо нове кіно. Я щаслива, що стала частинкою історії українського кінематографа. Мені здається, що фільм «Поводир» – достойне українське кіно Олеся Саніна, зняте не просто красиво, а на високому рівні. В основі фільму – правдива історія розстрілу кобзарів, історія України.

І третє джерело натхнення – родина, друзі.

Подорожі – також неймовірно надихають. Я вважаю, що потрібно правильно розраховувати сили: багато працювати, але й відпочивати саме головою, щоб не перетворитися з творчої людини на машину.

«ЕСТРАДА»

Що таке естрада для мене? З італійської це означає сцена. Я познайомилася з цим

поняттям за часів радянського союзу і зненавиділа це слово. Естрада вміщує в себе і Петросяна, і Пугачову, і Цоя. Коктейль з клоунів, артистів, музикантів, рок-виконавців, поп-музикантів. Не люблю це поняття. Я не знаходжусь на естраді, я – на сцені. Оперній сцені, наприклад, коли в рамках фестивалю O'Fest виконувала рідкісну оперу Вівальді. На Трипільському колі, бозна-де, в полі розташована сцена, де я представляла свою програму з талановитим бандуристом Романом Гринківим. Так само естрада – в Криму з кримськотатарською програмою, або на фестивалі тюркської музики у турецькому місті Ескішехір. Крім того, моя естрада – це сольні концерти. Все це естрада в лапках, для мене сцена – можливість робити те, що я люблю. Дійсно, я різна, виступаю у різних музичних жанрах і напрямках. Мабуть, це заважає людям до кінця зрозуміти: хто така Джамала. Оперна співачка, джазова, фолк-співачка, поп-виконавиця, соул-співачка. А що таке соул? (Тут має бути коротко, хвилин на сорок, лекція про стиль). Я прекрасно почуваюся на сцені, я її дуже люблю.

РОДИНА НАВЧИЛА

Моя бабуся мала неймовірний голос. Коли вона співала кримськотатарські пісні, у мене були мурахи на шкірі. Її спів неможливо було слухати без сліз і я щаслива, що в останні роки її життя ми записали цей спів на відео. І можливо, сьогодні, коли техніка настільки розвинулася, зроблю щось подібне до того, як американська співачка Наталі Коул, дочка джазового виконавця Ната Коула. Вона на своєму сольному концерті вмикала відеозапис виступу батька і співала разом з ним. Можливо, я також заспіваю зі своєю бабусяю на концерті, щоб усі почули її унікальний голос.

Батько дуже прискіпливо ставиться до усіх моїх інтерпретацій кримськотатарських пісень. Для мене надзвичайно важлива думка близьких. Мама моя – концертмейстер, викладач гри на фортепіано, але зараз вже не викладає. Я у неї мало вчилася, тому що ми часто відволікалися на розмови, вона передала мене іншому викладачеві. Дуже б хотілося успадкувати трохи таланту від бабусі, батька, цієї відкритості душі. Мої головні викладачі – родина. Батько завжди говорить: «Увляєш, як це чудово, коли ти співаєш на усіх мовах». Він давав мені записи іранської музики, турецької, азербайджанської і казав: вчи, нехай це буде твоїм багажем. Я тоді не розуміла, що він має на увазі, але слухала багато народної музики і вчилася. Мама, зі свого боку, наголошувала, що слід бути академічно освіченою. Співай, що хочеш, але отримай освіту у музичному училищі, а потім консерваторії.

МАГІЯ КІНО

Знімаючись у фільмі «Поводир», внутрішньо було непросто перевтілитися в свою героїню. У житті я активна життєрадісна людина, бачите, жестикулюю як італійка. Складно увійти в образ холодної і стриманої жінки епохи тридцятих років, яка не могла собі дозволити так поводитися. Якби моя героїня була легковажною, вона б не дожила до свого заміжжя з «кегебістом». В ній стрижень і сила, якими я не володію. Моя героїня Ольга навчила мене багатьом речам. Події відбуваються у Харкові, де голоду не було, голод був у навколишніх се-

ЕЛЕКТРОННИЙ ШТРИХ

Композиція «Заплуталась» вийшла у міні-альбомі «Дякую». Цей альбом здивував усіх електронним звучанням, тому що я не люблю електронну музику і не слухаю її. Я писала цей альбом не як електронний, а як усі попередні, але скажімо, змінюючи акустичний бас на електронний. Я думала, що «Заплуталась» буде абсолютно акустична, зіграла на фортепіано, але в якийсь момент відчула, що їй не вистачає того, як б'ється серце, якогось імпульсу, енергії. Адже це

лах. Ольга була богомєю, рятувала свою шкіру. В ній була сила – не показати свою слабкість. У цій жінці – самозакоханість і цинізм. Режисер, аби ввести мене в ту епоху змушував зібратися, не бути хорошою дівчинкою, не демонструвати, що моя героїня розуміє, що закоханого в неї Майкла вбив її чоловік Володимир. Виказавши це, вона стане наступною жертвою. Настанови режисера і партнерів мені дуже допомагали. Олександр Кобзар – дуже добра людина, він був таким хорошим, коли ми пили чай між дублями, але як тільки вмикалася камера, він ставав втіленням зла. Мене оточували професіонали, і це давало насагу. Навіть хлопчик-поводир Антон був настільки органічним і майстерним, що мене це також надихало, допомагало бути справжньою. Це неймовірна роль, і я вдячна долі, що пройшла проби і отримала такий шанс.

я заплуталась. Фортепіано не розкаже всю історію. Як вийде далі – не знаю. Так само з піснею «Шлях додому», що чекає на студійний запис, також не знаю, як вона звучатиме.

80% сучасної музики – це атмосфера, стан, який неможливо наспівати. А мої пісні написані так, що їх можна заспівати однією мелодією. Мені здається, що аранжування є доповненням до основної мелодії. Пісня підкаже сама, якою вона буде.

ДНК В ПІСНЯХ

Дуже хочеться зробити кримськотатарський альбом з народними піснями, який був би зрозумілий не лише тюркським народам, але й тим, хто нічого не знає про кримських татар. Хочеться,

Джамала послідовно займає активну громадську позицію щодо Криму, підтримує кримських татар і переселенців із зони АТО. Співачка бере участь у громадських акціях на підтримку людей, що втратили дім через війну чи анексію. Нещодавно було організовано благодійний аукціон, де Джамала продала кілька своїх унікальних концертних суконь, передавши кошти переселенцям.

«Всі мої речі особливі. У моєму гардеробі немає жодного випадкового вбрання, я їх дуже люблю, вони радували мене. І я дуже хочу, щоб мої речі приносили користь. Я буду ділитися своїми сукнями, аксесуарами і т.д. Ви зможете їх купити, вони будуть радувати вас. А гроші від продажу підуть на допомогу вимушеним переселенцям із зони АТО», – написала Джамала.

«Не вбивайте АТР»

З таким гаслом пройшла акція на Майдані Незалежності. Активісти вимагають від влади Криму не закривати єдиний кримськотатарський телеканал. Йому вже тричі відмовили у видачі ліцензії, і 1 квітня він припинить мовлення на території півострова. До акції зі своїми співвітчизниками приєдналася і відома українська співачка Джамала. Разом з усіма вона заспівала гімн України, а згодом і гімн кримськотатарського народу.

«Це єдиний кримськотатарський канал з кримськотатарськими піснями, концертами, програмами. Мені б хотілося, щоб цей телеканал розглядали не тільки з політичної точки зору, а як джерело кримськотатарської культури».

щоб музика була наповнена не лише народними мелізмами і ДНК-кодами, а я переконана, що в кожній народній пісні прописаний код народу. Тому мені так хотілося виконати пісню «Верше мій, верше» і відродити цікавість до цієї народної пісні. Хочеться створити альбом, де я по-новому виконаю кримськотатарські пісні.

НЕ МОЖУ НЕ СПІВАТИ

Гімн України став моєю піснею. Я спочатку боялася і соромилася його виконувати. Сьогодні мені здається не завжди коректно використовують гімн. А зараз це настільки моя пісня, навіть моя команда дивувалася, коли я поставила її у свій плейліст. Я не можу не заспівати гімн. Крім того, виникла ідея виконання з дудуком. Дудук – це музичний інструмент з насиченим звуком, як віолончель. Поєднання людського голосу і дудука – неймовірний музичний тандем.

«ЗЛИВА» ЯК ПЛАЧ

До річниці подій на Майдані українська співачка Джамала і соліст гурту «Бумбокс» Андрій Хливинок презентували кліп на пісню «Злива» – проникливу і щиру. У кліпі було використано документальні кадри подій, що понад рік тому почалися у Києві.

– Злива була записана одним дублем, – розповідає співачка, – це дійсно були сльози в очах. Але плакати не можна було, бо це ускладнює спів. Були сумніви чи лишати пісню такою драматичною. Цю імпровізацію і надрич лишили, і я вважаю це вдалим рішенням. Можливо, це надто вільний сплеск емоцій. Це музичний крик душі.

Що змінилось, лишилось що?..

*Від новин підірвало дах,
Брат на брата - найбільший жах,
Ті брати тепер – я і ти,
Не існує ніяких «Іх»,
Ця земля нами зорана,
Хочеш крові моєї – на!
В нас червона обох вона,
Тож не несит нам у дім біди
Всі в воду йдем і вийшли з води,
Але не змити з пам'яті ні один із тих,
Хто буде молодим тепер назавжди...*

Гімн України став моєю піснею. Виникла ідея виконання з дудуком. Поєднання людського голосу і дудука – неймовірний музичний тандем.

МРІЇ

Про це зараз мріють, мабуть, усі. Мені дуже хочеться, щоб усі переселенці повернулися у свої домівки. Жили спокійно і не боялися за своє життя. Як не страшно це звучить. Ніхто не думав, що у XXI столітті люди в Україні боятимуться за своє життя. Я мрію, щоб у нашій державі настав мир і взаєморозуміння. Щоб політики домовилися, а це обов'язково відбудеться – захід і схід порозуміються. Люди завжди можуть домовитися, я в цьому переконана. Чи словами, чи музикою.

ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Найближчим часом планую записати альбом авторської музики, почати альбом

національної музики. В планах – проект з Романом Гриньківим, який запропонував здійснити експеримент з бандурою і українськими колядками. Навесні відбудеться тур по Україні: Дніпропетровськ, Харків, Львів.

Приємно, що є пропозиції щодо гастролей в Америці і суттєво, що це не тільки для діаспори, як зазвичай виступають наші виконавці, а саме для американців. Для мене важливий шанс показати кримськотатарську музику, розповісти, хто такі кримські татари. А також показати українську музику і розповісти, хто такі українці, поділитися справжнім із ними, хто ще не знайомий з нами. **К**

Підготувала Леся МЕДВЕДЕНКО

100-й
ВІПУСК
журналу

КОРДОН